

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרֶתָךְ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

האדם, כל חייו, מחפש־משתוקק לשמוע, את ה'ניגון' של שרש נשמתו.
על זה נאמר "ושכנתי בתוכם", בתוך הנקודה הפנימית
של לב כל אחד ואחד מישראל,
גילוי ה"קלא פנימאה דלא אשתמע"
שבלב כל אחד ואחד מישראל.
[מתוך השיעור "הכהנים הלויים"]

ואתחנן־נחמו תשפ"ה

הגליון מוקדש לזכות אבינתן בן דיצה תרצה שי' – שישוב לביתו שלם בגוף ונפש יחד עם כל שאר החטופים הי"ו
תכף ומיד ממש. "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"

ואתחנו נחמו ה'תשפ"ה

25 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 585

מי"ג אלול תשפ"ד

26 **הסיפור החסידי**
תשובה במהדורה שניה

הרב עדין אבן-ישראל (שטיינזלץ)

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים

שליחות בעולם התורה והמסר של
חמשה-עשר באב

29 **פאָדזש דעם צאנז**
"תַּחֲנוּנִים יְדָבָר רֵשׁ"

רַזִּי יִלְמַד אוֹתֵנּוּ אֵיךְ מְתַפְּלִים וְלָמִי
מִתֵּר לְשִׁנוֹת אֶת כָּלֵלִי הַמִּשְׁחָק

04 **פריצה אחראית**
נקודה מעובדת

להפוך את המסירות לאחריות
ואת ההתנדבות לפריצה הכרחית

05 **"הכהנים הלוים"**
הנגינה בבית המקדש השלישי

שינוי הדגש בעבודת בית המקדש

09 **להגיע עד היעד**
סיום קמפיין "עת לפרוץ"

שאיפה ליעד האמתי מתוך שפלות

12 **"עיני הוי' אל צדיקים"**
לימוד בתורת החוזה מלובלין

המשכת ההשגחה מה' אל העולם
דרך הצדיקים

18 **"קול קורא במדבר"**
השגחה פרטית

במשנת הרב המגיד (ח"ה)
"משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי
רשע" – נתינת כח וכיוון בחיים

העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל

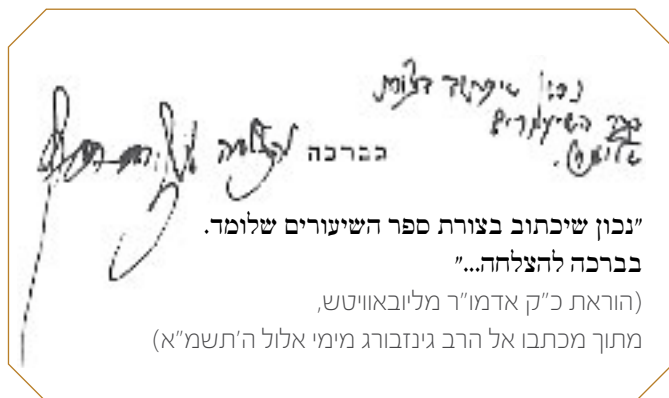
עיצוב: דעה צ'צ' אביחיל

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

הקדמת המערכת

אנחנו יוצאים מימי האבל לימי הנחמה, וכבר מאחלים – מהשבת, **חמשה עשר באב** – **כתיבה וחתימה טובה!**

השבוע בגליון ארבעה שיעורים: שיעור על הנגינה בביהמ"ש השלישי, שיעור מסיום **הקמפיין "עת לפרוץ"**, לימוד על השגחה פרטית בתורת החוזה מלובלין והחלק החמישי בסדרת שיעורי **השגחה פרטית בתורת המגיד ממעזריטש**.

השיעור הראשון – **"הכהנים הלוים"** – הוא בעצם **'ציוץ'** של הרב **ברשת X** (טוויטר לשעבר) המובא כאן כלשונו, בתוספת כותרות ומראי מקומות, ובו ממשיך הרב את מגמת **"חדש ימינו כקדם"** – **עם הפנים קדימה**, מהגליון הקודם ומצייר את **עבודת הנגינה בבית המקדש השלישי** התופסת את **המקום המרכזי** בעבודת המקדש.

בשיעור השני – **להגיע עד היעד** – שיעור מסיום קמפיין **"עת לפרוץ"**, מעורר אותנו הרב **לשאוף ל"יעד" האמתי** שלנו, יעד **התשובה והגאולה**, מתוך תחושת **שפלות עמוקה**. בסופו של השיעור תמצאו **הפתעה על תיקון נשמת אריאל שרון** (מי שרוצה להרחיב את יריעת ה'תיקון' שלו על ידי הרב, יחפש במכון גל עיני את **התוועדות ה' טבת תשס"ו**, בה הסביר הרב כיצד יש לשבור את החבית ולשמור את יינה' בתיקון הזה, כשבסיום ההתוועדות נודע על האירוע המוחי ממנו לא קם...). קצר, קולע ומתוק!

השיעור השלישי – **"עיני הוי' אל צדיקים"** – הוא לימוד מתורת **החוזה מלובלין**, בעל ההילולא של תשעה באב ובו – **בהשגחה פרטית** – התבארה תורה בנוגעת להשגחה פרטית כשתורף התורה עוסק **בהמשכת ההשגחה הפרטית מה' אל העולם דרך הצדיקים**.

ועדיין בענייני השגחה פרטית [תהא שנת השגחה פרטית], השיעור הרביעי – **"קול קורא במדבר"** – ממשיך את **סדרת שיעורי ההשגחה הפרטית במשנת המגיד ממעזריטש** ועל הדרך נוגע בפסוק **מהפטרת נחמו** של שבת זו. בתורה הנלמדת מסביר הרב המגיד **איך שההשגחה הפרטית משקפת את שבועת "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"** ומדריכה את האדם לאורך חייו.

רוצים לקרוא עוד על הקמפיין המוצלח? לדעת על השמחות והאירועים בקהילת תלמידי הרב? כמו תמיד אתם מוזמנים לאתר הקהילתי שלנו – derechaim.info **שבת שלום ומבורך, "נחמו נחמו עמי יאמר אליהם!"**

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת עקב הבעל"ט:

נ"ך יומי – ישעיה פרקים ו'ב; משנה – שבועות פרק ד.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

פריצה אחראית

רצון ה' ממנו, אבל מורגשת בה המחויבות למי שנמצא מעליו וההכרח לפעול. דוד מתרגם את המסירות לאחריות, ומתוך כך גם הפריצה שלו – עם כל ה'כף' שיש בפריצה – אינה התנדבות אפשרית אלא פריצה הכרחית, מחויבת המציאות.

על הביטוי "הַגִּבֹּר הַקֵּם עַל" מסבירים חז"ל שדוד "הקים עולה של תשובה ליחיד" – כל יהודי יחיד יכול לעשות תשובה על חטאיו מכח התשובה של דוד המלך. את תנועת הפריצה של דוד מניע דחף של הכרח, לא רק בשל האחריות הציבורית שלו, אלא גם בשל החוויה האישית של "והייתי שפל בעיני" (דווקא בזכותה בחר בו ה' למלך). דוד מרגיש את שפל-מצבו, תחושת חטא וריקנות ("לית ליה מגרמיה כלום"). למרות כל הישגיו, החוויה הקיומית שלו היא 'לא עשיתי שום דבר' – 'אני רחוק-רחוק מהיעד אליו צריך להגיע, וגם ההישגים הקיימים אינם שלי אלא מתנת-שמים בלבד'. מתוך התחושה הזו הוא מרגיש את גבולות המציאות סוגרים עליו וחש הכרח לפרוץ אותם.

עול האחריות וחווית הריקנות הקיומית גורמים ליחס נפשי-פנימי נכון לכל ההישגים, הכרת "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת", והעיקר – לאי-הסתפקות בקיים וחתירה תמידית ליעד הגאולה. למי שמתנדב, במלוא המסירות, קשה להנצל מהתחושה של החזקת טובה מעצמו, שגורמת לעצור ו'לנוח על זרי הדפנה' – הוא עשה מעל ומעבר, יש להעריכו על כך, וודאי אי אפשר לבוא אליו בתביעות. לעומת זאת, עול האחריות הופך את הפריצה לתנועה תמידית, בלתי פוסקת, עד שמגיעים אל יעד הגאולה האמתית והשלמה.

משיח בן דוד נקרא גם "בן פריצי". הוא בא מזרעו של פרוץ, בנו של יהודה שאחרי עשרה דורות נולד ממנו דוד, ונאמר עליו "עֲלָה הַפָּרֶץ לְפָנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבְדוּ שָׁעַר וַיִּצְאוּ בּוֹ וַיַּעֲבֹד מֶלֶכָם לְפָנֵיהֶם וְהוּא בְּרֵאשִׁים". בשביל הגאולה האמתית והשלמה יש לפרוץ את גבולות המציאות ולהגיע ל"נחלה בלי מצרים" – "וּפְרִצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְאַחֲרָיָהּ וְנִגְבָּהּ". ובכל זאת, תנועת הפריצה שמתחילה מ'סבא פרוץ' מקבלת פנים חדשות אצל דוד המלך ומשיח בן דוד:

באופן טבעי, פריצה דקדושה נובעת מהתמסרותו האישית של הפרוץ – הוא מסור כל כך לענין, עד נכונות לפרוץ את כל הגבולות המעכבים. הפריצה גם כרוכה, בדרך כלל, בהתפשטות ה'אני' דקדושה – עבודת ה' שבבחינת "וְאֵתְּהִלָּהּ בְּרִחְבָּהּ" ואף "וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדֶרְכֵי הוּא". זו הפריצה של פרוץ, דמות פורצת חסרת-מעצורים מרגע לידתה.

אבל דוד הוא כבר מלך ישראל, שעל כתפיו מוטל עול של אחריות. כך, את דבריו האחרונים הוא פותח במלים "נָאֵם דָּוִד בֶּן יִשִׁי וַיָּאֵם הַגִּבֹּר הַקֵּם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיְנַעֲמֵם זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל" – הוא "הַגִּבֹּר הַקֵּם עַל", הפועל מתוך תחושת קבלת-עול, עול האחריות על העם כולו. קבלת-עול יכולה ואף צריכה להיות שמחה ומלאת תענוג ואושר, כשאדם מרגיש שהוא עושה את

שיעור

הנגינה בבית המקדש השלישי

"הכהנים הלויים"

קיצור מהלך השיעור

כשאנו מתפללים "חדש ימינו כקדם" עלינו להפנות את המבט **קדימה**, אל **בית מקדש שונה** ואחר מכל מה שהיה עד כה, **ולא להביט אחורה ולנסות לשחזר** את העבר, חלילה (כפי שהתבאר בשיעור שהתפרסם בגליון שבת חזון). בשיעור שלפנינו יש דוגמה ל**ציור עתידי של המקדש**, בו 'שיווי המשקל' בעבודת המקדש **משתנה לחלוטין** – **ועבודת הנגינה של הלויים**, הטפלה בעולם הזה לעבודת הכהנים, הופכת להיות **עיקר העבודה**. סופו של השיעור מדבר על **מגמת השויון** בעם ישראל כולו, כאשר בהתחלה **מתבטלת החלוקה** בין הכהנים ללויים ובסוף **נכללים כולם בישראל**. שימו לב שהשיעור הזה הוא בעצם 'ציוץ' של הרב ברשת טוטר, שהבאנו אותו כאן כלשונו מממש, "אותיות הרב", בתוספת כותרות ומראי-מקומות.

"עבודת עבודה" –

עבודה שכוללת את כל העבודות

על בית המקדש העתידי נאמר "הכהנים הלויים"^א, ומבאר האריז"ל^ב שלעתיד לבוא הלויים יהיו הכהנים (ראה תניא פ"נ). אפשר לחשוב שהלויים יחליפו את הכהנים בעבודת הקרבנות כו'. אבל יותר נראה שעבודת הלויים תשאר כפי שהיה והוה – העבודה של הבעת החוש

הפנימי של הנשמה – עבודת השיר, "לארמא קלא"^ג, בסוד "ועבד הלוי הוא"^ד – על ידי השיר דוקא מגיעים עד "הוא", סתימא דכל סתימין, פנימיות עתיק המתגלה בפנימיות אמא דוקא^ה (שגבוה יותר מ"פנימיות אבא פנימיות עתיק"). והיינו עיקר מעלת בית המקדש העתידי על בתי

ג זהר ח"ג לט, א"ב.

ד במדבר יח, כג.

ה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד. ראה תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעח, ב).

ו לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פנ"ח שער ק"ש פט"ו). ראה הגהת הנ"ל).

רשימת הרב (ציוץ) י' מנחם-אב תשפ"ה.

א יחזקאל מד, טו.

ב שער הגלגולים הקדמה לה; שער הפסוקים יחזקאל סימן כ.

בעולם הזה, לפני

ביאת המשיח,
עיקר העבודה
הוא עבודת
הקרבת על ידי
הכהנים, ואילו
עבודת הלויים
היא ללוות את
הכהנים, להלהיב,
באש קדש, את
עבודת הכהן
שהיא "בחשאי
וברעותא דלבא"

המקדש של העבר (שבהם
העיקר היה לראות בעינים
גשמיות).

עבודת השיר (שירה)
בפה ושירה-זמרה בכלים^ט)
מכונה בתורה "עבדת
עבודה"^ח, עבודה לשם
עבודה אחרת^ז, דהיינו מה
שבעולם הזה, לפני ביאת
המשיח, עיקר העבודה
הוא עבודת הקרבן על
ידי הכהנים, ואילו עבודת
הלויים היא ללוות את
הכהנים, להלהיב, באש
קדש, את עבודת הכהן

שהיא "בחשאי וברעותא דלבא"^ז. בעולם הזה,
הכהן הוא סוד השמן, רזין דרזין דאורייתא ואילו
הלוי הוא סוד היין, רזין דאורייתא^ט, "יינה של
תורה". הכהן נמשח ב"שמן המשחה קדש"^א,
ואסור להכנס למקדש שתויי יין^ב (סבת מיתת
נדב ואביהוא^ד). אך בעבודה הפנימית לעתיד
לבוא יתהפכו היוצרות, והעיקר יהיה סוד "יין
המשומר בענביו מששת ימי בראשית"^י (שרש
פנימיות אמא, יין, בפנימיות עתיק שמעל לשרש
פנימיות אבא, שמן, בפנימיות עתיק, וד"ל).

לעתיד לבוא העיקר יהיה השיר, כנ"ל,
וממילא הפירוש של "עבודת עבודה" יהיה על
דרך "קדש הקדשים" או "שיר השירים", עבודה
שמעל וכוללת את כל שאר העבודות, ועד שכל
שאר העבודות תוכללנה לגמרי בעבודת השיר
(כאשר עיקר השיר היא שירת השור – "שור

פר"^ט הנקרב על גבי המזבח – "אשירה להוי' כי
גאה גאה"^ט, שירת השור בפרק שירה^י. ובעצם,
לכל קרבן של העולם הזה יהיה שיר מיוחד
לעתיד לבוא, השיר של שרש נשמתו^י).

חזון המקדש – "ראים את הקלות"

לפי זה, עיקר 'חזון' מקדש העתיד הוא לאו
דוקא חזון בחוש הראות, התופס בגשמי, אלא
בעיקר בחוש השמע, התופס ברוחני, כמבואר
בחסידות^ט (היינו מעלת השמיעה הפנימית
על הראיה). "לחזות בנעם הוי"^כ, היינו בקול-
נעים של השי"ת כביכול, על דרך נעימות "נעים
זמרות ישראל"^{כא} של דוד המלך – "ראה ביתך
דוד"^{כב}, על דרך "וכל העם ראים את הקולת"^{כג},
וד"ל (שירת הלויים היא מתוך נעימות דוד בספר
תהלים^{כד}).

ידוע המשל של רבי הלל מפאריטש^{כה},
שהאדם, כל חייו, מחפש-משתוקק לשמוע, את
ה'ניגון' של שרש נשמתו. על זה נאמר "ושכנתי
בתוכם"^{כו}, בתוך הנקודה הפנימית של לב כל
אחד ואחד מישראל^{כז}, גילוי ה"קלא פנימאה
דלא אשתמע"^{כח} שבלב כל אחד ואחד מישראל.
ולבקר בהיכלו" היינו בהיכל הנגינה של השי"ת,
ששם כל אחד ואחד מבחין (מבקר) בניגון שלו

טו תהלים סט, לב.

טז שמות טו, א.

יז פרק שירה פ"ה.

יח על השאלה מי הוא השר את שיר הנברא ב"פרק שירה"
ראה **אדמה, שמנים ותהום** מאמר "הקדמה לפרק שירה".

יט ראה קונטרס ההתפעלות עמ' נח (ובכ"מ); שיעורים
בסוד ה' ח"א פ"ו.

כ תהלים כז, ד.

כא שמואל"ב כג, א.

כב מלכים"א יב, ט.

כג שמות כ, טו.

כד תמיד פ"ז מ"ד.

כה ראה גם **אשא עיני** מאמר "אזכרה נגינתי בלילה" הערה
ט **ופנים אל פנים** פ"ג הערה עה.

כו שמות כה, ח.

כז אלשיך עה"ת שמות לא, יג; ראשית חכמה שער האהבה
פ"ו אות יט.

כח ראה זהר ח"א נ, ב.

ז ראה ערכין יא, א.

ח במדבר ד, מז.

ט לקו"ת קרח נד, ד.

י במדבר רבה יד, ד.

יא שמות לז, כט.

יב ויקרא י, ט.

יג פסיקתא דרב כהנא כו, ט; ויקרא רבה יב, א (הובא
ברש"י ויקרא י, ב).

יד ברכות לד, ב.

עיקר היחוד והזיווג של זו"ן (קודשא בריך הוא ושכינתיה) הוא על ידי הנגינה (לא על ידי ראייה כלל, כמו בזמן הזיווג, שאין משמש כלל חוש הראיה אלא דוקא חוש השמיעה הפנימית, לחוש את רחשי הלב הפנימיים של בן/בת הזוג ולהענות להם, סוד מצות עונה). והיינו סוד **חזון** – ח ז"נ, כאשר סוד ה"ח באר"י הוא יחוד ו"ז, דהיינו יחוד זו"ן מכח ה"חופה" המקיפה אותם^{מא}, מקיפים דאמא, סוד "רקיעא תמינאה"^{מב} – ח-זון, וד"ל.

השער של חזון הוא חז, גם מלשון אחיזה ("תנה לנו אחיזה"^{מג} בארץ ישראל), סוד "ביה אחידא"^{מד} (בו אני אחוז) – אחדות של "והיו לבשר אחד"^{מה} ("כמער איש וליות"^{מו}, אחוזים זה בזה ב"אהבה רבה בתענוגים"^{מז}, בקדש הקדשים) – של רשב"י, מ"זיהרא דאמא עילאה"^{מח}, חוש השמיעה הפנימית, כנ"ל ("ולויות" היינו עבודת הלוי, "הפעם ילוה אישי אלי"^{מט}).

היכל הקדש – היכל הנגינה

לאור כל האמור, ננסה לצייר לעצמנו (מעין הגילוי של שבת חזון, מה ש'מראים' לאדם את

סוד "אזן מלין תבחן"^{כט}, ר"ת **אמת** וס"ת ון ו, 'חזקה' של גילוי שער הנון של הבינה, של השמיעה הפנימית, שהיא היא מקור השמחה – "ושמחתם לפני הוי' אלהיכם"^ל בבית המקדש העתיד, והרי גם סוד "לעתיד לבא" הוא סוד אמא עילאה, כנודע^{לא}, פנימיות חוש השמע דוקא).

גם תורת משיח נקראת שירה דוקא – "כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפהם"^{לב} (כל התורה כולה כפי שהיא כלולה בשירת האזינו, האזנה ואיזון^{לג}, סוד המתקלא של עולם התיקון, "אשגחן אפין באפין"^{לד}, זיווג פנים בפנים), היינו מה שמשיח בא לגלות טעמי תורה^{לה}, דהיינו שירת טעמי תורה. והוא גם סוד

"טעם פרה [טעם] קרני פרה', טעם של נשיאת הפכים, וד"ל" שנתגלה למשה רבינו דוקא^{לו}, שהוא לוי מן המשוררים^{לז}.

חזון הוא גם לשון חזן, מלמד דרדקי^{לח} שמלמד את תינוקות של בית רבן לשיר נכון ובשמחה את טעמי המקרא^{לט}.

כט איוב יב, יא; לד, ג.

ל ויקרא כג, מ.

לא ע"ח שט"ו פ"ה.

לב דברים לא, יט.

לג **מעין גנים** ח"ה פרשת האזינו. וראה שיעור מוצאי י"א תשרי תשע"ג; שבת שובה תש"פ.

לד חסדי דוד הנאמנים ח"ח עמ' 229.

לה אותיות דר"ע אות ז (יל"ש ישעיה רמז תכט בתחלתו): "הקב"ה דורש להם טעמי תורה חדשה שעתידי הקב"ה ליתן להם ע"י משיח". וראה רש"י על שה"ש א, ב; לקו"ת צו י, א ואילך; לקו"ש חכ"ב תזו"מ עמ' 77. וש"נ.

לו במדבר רבה יט, ו.

לז ערכין יא, ב ובירש"י ד"ה "על עסקי".

לח ראה שבת יא, א ובכ"ד.

לט וראה נדרים לו, א על תפקיד המלמד ללמד "פיסוק טעמים".

מ מצת שימורים לא, א; משנת חסידים תקון תפילין פ"א מ"ט; שו"ע אדה"ז או"ח לו, ב.

מא ראה גם **אותיות לשון הקדש** אות ח.

מב זחר ח"א קסב, ב.

מג במדבר כז, ד.

מד זחר ח"ג רצב, א.

מה בראשית ב, כד.

מו מלכים א' ז, לו.

מז ע"פ שה"ש ז, ז.

מח ראה זחר ח"ג קכד, ב (ברע"מ).

מט בראשית כט, לד.

השניה, הנסית, של ימות המשיח, שבה תהיה תחית המתים, ו"מצות בטלות לעתיד לבוא"^{נב} (כלומר כאשר יחיו המתים, כמבואר בתניא^{נב}), אין עוד צורך בהבדלת שבט הלוי מתוך כלל ישראל, וכולם יחזרו להכלל בשם העצם של העם – ישראל (כל יב שבטי ישראל יוכללו בישראל אביהם, כאשר כל שלשת האבות נקראו בשם ישראל, כמבואר בחז"ל^{נב}).

נמצא שבעולם הזה ישנן שלש דרגות שונות, זו מעל זו: כהן-לוי-ישראל. אך בתקופה הראשונה של משיח ישארו רק שנים – לוי-ישראל, ובתקופה השניה של ימות המשיח ישאר רק אחד – ישראל (ללא שום היררכיה בעם כלל). והוא סוד טענת קרח – "כל העדה כלם קדושים ובתוכם הוי' ומדוע תתנשאו גו'^{נב}". לעתיד לבוא, כאשר מצות בטלות, קרח יקום לתחיה, עם הטענה שלו, ואז יקום "צדיק כתמר יפרח"^{נב}, ס"ת קרח, כנודע^{נב}. כהן-לוי-ישראל ר"ת כלי, כנודע^{נב} – "כלי מחזיק ברכה לישראל"^{נב}, כאשר כל שלש הדרגות שבעם מתחברות לעבוד את ה' כולן יחד בשלום.

והנה: כהן לוי ישראל, לוי ישראל, ישראל עולה 1790 העולה משיח פנים ואחור – אחור בעולם הזה (הצפיה למשיח) ובתקופה הראשונה לביאתו (שבו יבנה בית המקדש העתידי, כנ"ל), ופנים בתקופה השניה שלו, תחית המתים, וד"ל.

בית המקדש העתידי^{נב} את חוית מקדש העתיד: אני כנס להיכל הנגינה ושומע קול נעים שפועל עלי כלות הנפש ממש (כמסופר^{נב} על חסידים כאשר שמעו נגינת כנור נעים). כך אני משתחוה (ביחידה שבנפשי) לה' בבואי אל הקדש, וכך מתקיים "כשם שבא לראות כו"^{נב}, וד"ל.

מכל הנ"ל יובן גם מה שמסביר הרמב"ם במורה נבוכים^{נב}, שבזמני קדם הגוים, עובדי עבודה זרה, היו להוטים אחר הקרבת קרבנות מן החי (ואף מן האדם, כמפורש בהרבה פסוקים בתנ"ך^{נב}) ועבודת המקדש באה לברר עבודה זו. אך היום כבר לא מקריבים קרבנות, ומה כן? היכל הפולחן הוחלף אצל הגוים בני התרבות באולם קונצרטים (שבו משמיעים יצירות של בטהובן וכו'), בהן עצם היצירה הוא סוד קליפת נוגה, המעורבת טוב ורע, ולא ג קליפות הטמאות לגמרי, כמו שהיה פעם, וד"ל). ממילא, לעומת זה בקדושה הוא היכל הנגינה של הקדושה (שגם בכחו לברר את הטוב שבאותן יצירות של בטהובן וכיוצא בו), סוד בית המקדש העתידי, וד"ל.

שלבי התכללות כהן-לוי-ישראל

לעתיד לבא הכהנים יוכללו בלוים. כלומר, שבט הלוי יכלול את שניהם, כולם יקראו על שם לוי אביהם (סוד הזיווג כנ"ל, "הפעם ילוה אישי אלי"). והיינו בתקופה הראשונה, הטבעית-יחסית, של ימות המשיח^{נב}, שבה יקום בית המקדש העתידי (על ידי מלך המשיח מלמטה וה' מלמעלה^{נב}), עם העבודה שבו. אך בתקופה

המקדש השלישי" (עמ' רפה); וראה הטבע היהודי עמ' נב והלאה (וש"נ לשיחות הרבי מליובאוויטש בענין, שנלקטו בספר "שערי גאולה" עמ' קי ואילך).

נד נדה סא, ב.

נח אגה"ק כו.

נט בראשית רבה סג, ג.

ס במדבר טז, ג.

סא תהלים צב, יג.

סב ספר הליקוטים תהלים צב. ראה עמק המלך שט"ז פל"ה (ראה פע"ח שער הנהגת הלימוד פ"א). וראה מעין גנים פרשת קרח.

סג קהלת יעקב ערך 'כלי'.

סד במדבר רבה כא, א.

נ מובא בכתבי רבי הלל מפאריטש בשם הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב (נעתק ברשימות הצ"צ לאיכה עמ' 45 בהערות).

נא סה"ש ה'תש"א עמ' 114 (מובא בספר הניגונים חב"ד ח"ג ליקוטי רשימות אות לא).

נב חגיגה ב, א.

נג ח"ג פל"ב.

נד ראה דברים יב, לא; מלכים ב ג, כז.

נה לקו"ש חכ"ז בחקתי א (ובפרט מס"ט).

נו ראה מלכות ישראל ח"ג מאמר "מי יבנה את בית

שיעור

סיום קמפיין "עת לפרוץ"

להגיע עד היעד

קיצור מהלך השיעור

בסיום הקמפיין **"עת לפרוץ"**, שנערך בהצלחה ב"ה בשבוע שעבר, הגיע הרב לחמ"ל ההתרמה ונתן לפעילים השמחים שיעור שמזכיר שעם כל **השמחה על השגת היעד** הצנוע, עלינו **לשאוף ליעד האמתי** שלנו, יעד **התשובה והנאולה**, מתוך **הכרה באפסות המעשים** שלנו. כפי שדובר גם בהכנה לקמפיין, את הפריצה צריכה ללוות תחושת הכרה – **'אי אפשר אחרת!'** קצר וקולע (ועם סוף מפתיע – תיקון אריאל שרון).

היעד – דוד!

צריך לדעת מה היעד. אם המבצע הוא "עת לפרוץ"^א, לשון פרץ^ב, אז היעד הוא דוד. יש עשר דרגות, עשרה שלבים, מפרץ עד דוד, כפי שמפורט בסיום מגלת רות. היה ראוי שהמבצע יהיה עשרה ימים – כנגד עשרת הדורות מפרץ עד דוד, שהוא היעד. איך אני יודע שדוד הוא היעד? כי הראש והסוף של המלה **יעד** הם **יד**, בגימטריא **דוד**, והע באמצע שזה ה"פ **דוד**, שנות חייו של דוד המלך. **יעד** הוא בעצם ו"פ **דוד**, **פד**, תיקון הברית^ג.

מומצע שלש האותיות במלה **יעד** הוא **דוד-דוד**, פעמיים **דוד**, "כפלים לתושיה"^ד של דוד. אם כן, היעד כולו אומר דוד. הבעל שם טוב אומר^ה שדוד הוא סוד ההשגחה פרטית – "ובקשו את הוי' אלהיהם ואת דויד מלכם"^ו היינו להאמין בה' ולהאמין בהשגחתו יתברך – והוא הוא מלך המשיח. ורמז: **פרץ-דוד** בגימטריא **"משיח הוי'"**, כפי שהמשיח מכונה במגלת איכה שקוראים השבוע – "רוח אפינו משיח הוי"^ז (**פרץ-דוד** ר"ת **פד**, **יעד**, כנ"ל)^ח.

נרשם ע"י איזיאל גלעד. לא מוגה. מוצאי ו' מנחם-אב פ"ה – כפ"ח.

א קהלת ג, ג.

ב ראה בראשית לח, כט. כפי שדובר גם בערב הפתיחה לקמפיין, אור לכ"ט תמוז (שחלק ממנו נדפס בגליון פרשת דברים) השתא.

ג שער תקוני עונות פ"ד.

ד איוב יא, ו.

ה כש"ט (קה"ת) סימן מו"א; דגל מחנה אפרים פרשת ואתחנן בשם הבעש"ט.

ו הושע ג, ה.

ז איכה ד, כ.

ח במספר קטן **פרץ-דוד** עולה גל – סוד היות דוד דור ה'

חפרץ לדוד – ממסירות לאחריות

מה ההבדל בין ההתחלה לסוף, בין פרץ לבין דוד? ההבדל בין מסירות לאחריות, כפי שהסברנו^ט בתכונות שלומדים מהרבי:

אדם שפורץ – "עלה הפרץ לפניהם" – עושה זאת מתוך מסירות נפש, הפריצה באה ממנו, 'אני פורץ'. אבל דוד המלך הוא גם פורץ, הוא גם פרץ, אבל הוא "בן פריץ" – משיח בן דוד – והפריצה שלו היא לא משהו רצוני שלו בלבד, היא הכרח המציאות, היא באה מתוך אחריות. הרי הוא מלך ישראל, הוא אחראי על כל עם ישראל, אם הוא לא יתקדם – הוא יסוג, ח"ו. לכן חייבים לפרוץ, וחייבים להמשיך לפרוץ, להתמיד לפרוץ. לא שלא כיף לדוד לפרוץ, גם אצל דוד פריצה היא כיף גדול, אבל חוץ מהכיף – היא גם אחריות. זהו היעד, שנהפוך את הפרץ הרצוני לפרץ הכרחי^{טז}. ממילא, ברגע

שהוא יהיה מוכרח המציאות, מחויב המציאות, הוא ימשיך הלאה והלאה בלי סוף – הוא לא נגמר עכשיו. הוא לא נגמר עד שלא נראה אותו – את דוד מלכא משיחא – מול עינינו ממש.

עולה של תשובה

דוד אומר על עצמו "נָאֵם הַגִּבּוֹר הָקֵם עָלַי"^כ, חז"ל אומרים על "הקם על" שהוא "הקים עולה של תשובה"^כ. הרי דוד המלך הוא האב־טיפוס של בעל תשובה, הוא לא היה ראוי לאותו חטא

ונפל רק ללמד תשובה ליחיד^י – לכל יחיד ויחיד, כל אחד מאתנו יכול לעשות תשובה מכוחו של דוד מלכא משיחא. אז היעד, שהוא דוד, הוא לעשות תשובה, כמו דוד המלך. מצד אחד, זו האחריות שלו על כולנו, על כולם, מצד שני הוא עצמו בעל תשובה בעצם, "כל ימיו בתשובה"^{טז}. מהי תשובה? הכרה שעד היום לא עשיתי כלום. אז גם כשנסיים פה את המבצע, צריך לעשות תשובה על כל הימים האלה שעבדנו קשה, כי בעצם זה לא היה כלום. חוץ ממה שלא עשינו כלום עדיין (לעומת מה שצריך באמת לעשות), אז גם ממש לא עשינו שום דבר, כי מה שנעשה לא אנחנו עשינו – רק הקב"ה עשה. ממילא צריך להתחיל מחדש, ביתר שאת ויתר עז.

מהו "על"? עול, אחריות. על ר"ת "עת לפרוץ". כלומר, העול שהקים דוד המלך הוא מחויב המציאות, אבל הוא קבלת עול מתוך אושר, כמו שהרבי אומר^{טז}. קבלת עול עם כיף, אבל זו עדיין קבלת עול.

"לכך נוצרת"

רבן יוחנן בן זכאי בפרקי אבות אומר "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת"^{יז}. גם אנחנו, אם עושים הרבה כסף במבצע – שזה, כמובן, פחות חשוב מ"למדת תורה הרבה", אבל גם זה חשוב, בשביל ה"למדת תורה הרבה" – המסר הוא "אל תחזיק טובה לעצמך [כלל וכלל] כי לכך נוצרת". מה המשפט הזה אומר? תהפוך את המסירות לאחריות. מי שלומד הרבה תורה הוא מסור – מסור בכל נפשו ומאודו לתורה – והוא יכול לחשוב שזכה בכתר תורה מכח המסירות שלו. אומר לנו רבן יוחנן בן זכאי – כל הכבוד למסירות,

היעד, שהוא
דוד, הוא לעשות
תשובה, כמו דוד
המלך

גל לאדם הראשון, כדלקמן בפנים.

ט שיעורי ליל יום ג' תמוז (נדפסו בגליונות חקת ובלק) השתא.

י מיכה ב, יג.

יא ראה גם בשיעור ההכנה לקמפיין אור לכ"ה תמוז (נדפס בגליון מט"מ) השתא.

יב שמואל ב, כג, א.

יג ע"ז, א.

יד שם ד, ב.

טו שבת קנ"ג, א.

טז תו"מ תשי"ב ח"א עמ' 13 ואילך; תו"מ תשל"ד ח"ב עמ' 315 ואילך. ובריו מקומות.

יז אבות פ"ב מ"ח.

כמו שלובשים כפה, כדי להיות מודע כל הזמן למי שמעלי, כך אני מחויב, אני אחראי, להתקדם הלאה ביתר שאת יותר עד

השגחה פרטית שוה 1020, י"פ
אמונה, ממוצע כל אות, הכל
אמונה. "דוד מלך ישראל חי
וקים" שוה 819, **אחדות פשוטה**,
הפירמידה של **אחד** ועוד. ביחד
הם עולים 1839, **"גל עיני ואביטה
נפלאות מתורתך"**^כ ועוד הרבה
דברים חשובים.

ידוע שדוד המלך הוא דור ה-
דוד מאברהם אבינו^{כז}. אבל איזה
דור הוא מאדם הראשון? ידוע, ואפילו מודגש
בכמה מקומות^{כח}, שהוא דור ה-**גל** מאדם הראשון
(תיקון **אדם**, ר"ת **אדם-דוד-משיח**, כידוע^{כט}).
אז מאד מתאים לו, כדור ה-**גל**, לקיים בעצמו
את הפסוק – שהוא המתפלל אותו – **"גל
עיני ואביטה נפלאות מתורתך"**. ה"גל עיני"
הוא הכרח, שחייבים לגלות את האלקות דרך
פנימיות התורה – זו בקשה ותביעה הכרחית
של דוד המלך מהקב"ה, **"גל עיני ואביטה נפלאות
מתורתך"**, ככה מחויב המציאות.

לחיים לחיים, שנוכה להגיע ליעד!
[מתי יודעים שהגענו ליעד?] אמרנו, כאשר
נראה את מלכא משיחא מול עינינו, שנתעצם
אתו, שגם נגלה את המלכא משיחא שבתוכנו.
שוב, גם מלכא משיחא הוא בתכלית השפלות.

תיקון אריאל שרון

בפעם הקודמת שהייתי בחמ"ל, זה היה עם
אריק שרון, במלחמת יום הכיפורים, לפני די
הרבה שנים^ל. שם הוא בכה כמו תינוק קטן, תוך

המשך בעמ' 17 <<<

צריך מסירות, אבל תדע "כי לכך
נוצרת", אין לך שום הצדקה
להחזיק טובה לעצמך, סך הכל
עשית את התפקיד שלך. ממילא,
כשאתה מבין שזהו התפקיד שלך,
אתה עושה בקבלת עול. עול
הוא מה או מי שמעלי, שמחייב
אותי לעשות את תפקידי. כמו
שלובשים כפה, כדי להיות מודע
כל הזמן למי שמעלי^ל, כך אני
מחויב, אני אחראי, להתקדם הלאה ביתר שאת
יותר עד.

אם כן, זהו הווארט, הסיום של "עת לפרוץ"
הוא דוד מלכא משיחא, מפרץ לדוד.

ראית ההשגחה של דוד

לא אמרתי עדיין איזו גימטריא יפה, אז נסיים
בגימטריא:

אנחנו אומרים "דוד מלך ישראל חי וקים"^ט.
כלומר, המציאות של דוד – שהיא האחריות,
המלכות של דוד על עם ישראל, תוך כדי שהוא
כל הזמן עושה תשובה, הוא יודע שהוא ממש
רשע מרושע (במעשה בת שבע) – היא נצחית.
איך יתכן שה' בוחר בו לעולם להיות מלך
ישראל? היא הנותנת, מתוך ובזכות השפלות
בתכלית של דוד המלך – "והייתי שפל בעיני^כ,
ו"אנכי תולעת ולא איש"^{כא} – ה' בוחר בו להיות
מלך ישראל, ו"דוד מלך ישראל חי וקים". כל מה
שקורה אתו, כל מה שה' מצליח את דרכו – הכל
הוא רואה כהשגחה פרטית מאת ה'.

אז נעשה כזו גימטריא יפה: נחבר את "**דוד
מלך ישראל חי וקים**" עם **השגחה פרטית**, שהיא
הענין שלו לפי הבעל שם טוב (שאנחנו מדברים
עליה הרבה השנה^{כב}, תהא שנת השגחה פרטית).

יח קידושין לא, א.

יט ר"ה כה, א.

כ שמואל ב ו, כב (וראה בפסוק הקודם שם).

כא תהלים כב, ז.

כב החל משיעורי בדר"ה ושבת תשובה (נדפסו בגליון

סוכות-שמח"ת-בראשית) השתא.

כג תהלים קיט, יח.

כד ראה זר ח"ב פה, א.

כה ראה לדוגמה ילקוט מעם לועז מלכיא ח, יט (ע"פ
אגדות מספר המעשים).

כו ספר הליקוטים האזינו (ועוד); ספר הגלגלים פ"א
(ושם פס"ב בשם ספר הקנה); רקנאטי בראשית א, כו;
תו"א מו, ד; המשך "וככה" תרל"ז פ"כ.

כז סופר באריכות בהתוועדות שמחת בית השואבה
(נדפסה בגליון בראשית) תשפ"ד.

"עיני הוי' אל צדיקים"

קיצור מהלך השיעור

תשעה באב הוא יום ההילולא של אחד מגדולי צדיקי פולין – **החוזה מלובלין**. השנה, תהא שנת השגחה פרטית, נתבארה תורה בה הוא מכאיר את פסוק ההשגחה **"עיני הוי' אל צדיקים"** בארבעה אופנים שונים ומשלימים, המתארים את **המשכת ההשגחה מה' אל העולם דרך הצדיקים**. השיעור המיוחד מסיים בהתבוננות בתהליך **המהגיד ממעזריטש דרך רבי אלימלך מליז'נסק ועד החוזה** (עם רמז מרתק בהערה – שיש עוד מה להאריך בו – לשינוי הפנימי בין הדורות). זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל!

שלנו השנה, תהא שנת השגחה פרטית – הוא מביא³ ארבעה פירושים:

השגחה מיוחדת על הצדיקים

עיני ה' אל צדיקים, יש לומר פשוט הקב"ה נתן השגחתו אל צדיקים שמשגיח תמיד בצרכם, ומה שאירע להם לפעמים שום צער שמבקשים רחמים

"מיוחלים לחסדו" – עיי"ש). בקבלה וחסידות (זהר ח"ג רצג, ב; אוה"ת נ"ך ח"א עמ' תקיד, ובכ"מ) מבואר שיש "עין הוי'" (לשון יחיד) למטה מ"עיני הוי'" (לשון רבים), בד"א, וגם למעלה מ"עיני הוי'", "עינא פקחא" שבכתר, וזהו עוד פירוש ל"עיני הוי'" לשון רבים (העין שבכתר והעין שבד"א, והרי ד"א בעתיקא אחיד ותליא"). ממילא, יש לצדיק סה"כ ארבע עינים (ד"פ עין עולה 520, י"פ בן, יחד עם 1378 – ראה בהערה הקודמת – עולה 1898, הוי' פעמים חכמה, ראה עוד לקמן הערה כה), ודוק. ג זאת זכרון עה"פ (עמ' קמג).

כמנהגנו בכל שנה, לכבוד בעל ההילולא של תשעה באב – החוזה מלובלין – נלמד מתורתו. על הפסוק **"עיני הוי' אל צדיקים ואזניו אל שועתם"**^א – פסוק של השגחה פרטית, כפי שראינו אצל המגיד ממעזריטש^ב, מתאים לנושא

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעד. ליל ת"ב תשפ"ה – רשימת הרב.

א תהלים לד, טז. **"עיני הוי' אל צדיקים ואזניו אל שועתם"** עולה 1378, המשולש של בן (הצדיק הוא הבן של הוי'), ודוק.

ב אור תורה אותיות קד וריט – נלמדו בשיעור ר"ח ניסן (בח"ב שפורסם בגליון פינחס) השתא. המגיד מסביר ש"עיני הוי'", לשון רבים, הן עין של אהבה ועין של יראה, בניגוד ל"עין הוי' [לשון יחיד] אל יראיו" (תהלים לג, יח; וראה באריכות בזאת זכרון פרשת פינחס שמבאר פסוק זה על ההכרח של מי שיש לו רק עין אחת של יראה להתגבר על חששותיו ולשאוף גם לעבודת האהבה, ש"יראיו" יהיו

אם ה' משגיח תמיד על הצדיקים בעינא פקיחא, כיצד יתכן שיש לפעמים צער לצדיקים ועליהם לבקש רחמים? משום ש"אזניו אל שועתם", ה' מתאוו לתפילתן של צדיקים ומדי פעם מצער אותם כדי שיתפללו

לבקש רחמים? משום ש"אזניו אל שועתם", ה' מתאוו לתפילתן של צדיקים ומדי פעם מצער אותם כדי שיתפללו. החוזה מציין שיתכן שלא אמר את הפירוש הזה בשבת, רמז לכך שפירוש זה שייך למלכות הירודת בימי המעשה לעולמות התחתונים בי"ע (והיא המבטאת את השגחת ה' על הצדיקים בעולמות התחתונים, אלא שבירידתה שייך שיהיו בה גם זמנים של צער וכו').

השגחה שמחכה לתפלה

ועוד יש לומר עיני ה' אל צדיקים, שמשגיח עליהם להטיב להם ולהציל אותם ולעשות רצונם, אף על פי כן ואזניו אל שועתם, שאינא בר"מ אלשיך ששמע פירוש על תאות לבו נתת לו אף על פי כן וארשת שפתיו כל מנעת סלה, כמו מי שאוהב את האדם והוא צריך לו הנם שמבין חפצו ורוצה מאוד ליתן לו מניח אותו לשאול ממנו, כי ערבים עליו דבריו ודאי אינו מניח אותו בצער בשביל זה, וכן להיפך במי שאינו חביבים דבריו עליו נותן לו תיכף כדי שלא יאמר לו, ולפעמים אינו נותן גם שמבקש (חסר ב' תיבות) פניו כי אם לפעמים הוא ויש לחלק וזה יש לומר עיני ה' כו' כנ"ל. הפירוש השני – המתבסס על פירוש של האלשיך הקדוש^א לפסוק "תאות לבו נתת לו וארשת שפתיו כל מנעת סלה"^ב – דומה לפירוש הראשון, אלא שבעוד בפירוש הראשון ה"ואזניו אל שועתם" מתייחס לצער שה' עושה כדי שהצדיק יתפלל, החידוש בפירוש השני הוא שה' לא מצער את הצדיקים ח"ו, אלא שהכל הוא חלק מפעולת עשית החסד אתם. ה' רוצה

הוא ואזניו אל שועתם, כי מתאוו לתפילתן, ואפשר לא אמרתי זאת בש"ק.

הפירוש הראשון, הפשוט, הוא ש"עיני הוי' אל צדיקים" היינו השגחת ה' המיוחדת על הצדיקים בעינא פקיחא למלא את כל צרכם. נראה שהביטוי "שמשגיח תמיד בצרכם" רומז להופעה הראשונה של "עיני הוי'" בתורה – "תמיד עיני הוי' אלהיך בה וגו'".^א אם ה' משגיח תמיד על הצדיקים בעינא פקיחא, כיצד יתכן שיש לפעמים צער לצדיקים ועליהם

ד' דברים יא, יב. יש בכל התנ"ך ו"פ "עיני הוי'". הראשון בתורה, כנ"ל, ועוד חמשה בנ"ך – "שבעה אלה עיני הוי' המה משוטטים בכל הארץ" (זכריה ד, י), "עיני הוי' אל צדיקים" (הפסוק דגן בתהלים), "כי נכח עיני הוי' דרכי איש וכל מעגלתיו מפלס" (משלי ה, כא), "בכל מקום עיני הוי' צפות רעים וטובים" (משלי טו, ג), "עיני הוי' נצרו דעת ויסלף דברי בגד" (משלי כב, יב). ויש לומר ש"תמיד עיני הוי' אלהיך בה" כנגד החסד – חסד ה', אהבתו והשגחתו התמידית על ארץ ישראל (כאשר שרש כל עינים השגחה בחכמה, וכאן בפרט "הוי' בחכמה יסד ארץ", השגחה על ארץ ישראל); "שבעה אלה עיני הוי'" ב"היכל הזכות" שבגבורה (זהר ח"א מא, א ואילך; ח"ב רמח, א ואילך; ע"ח שמי"ו פ"ג); "עיני הוי' אל צדיקים" ביסוד, "צדיק יסוד עולם" (משלי י, כה), צנור היסוד (שמקבל מהצנור העליון, "נוצר חסד", "אין מזל לישראל" ומשפיע לכנסת ישראל); "כי נכח עיני הוי' דרכי איש" בנצח והוד, הרגלים ההולכות בדרך, סוד "מהוי' מצעדי גבר כונו ודרכו יחפץ" (תהלים לו, כג); "בכל מקום עיני הוי' צפות" במלכות, סוד המקום (ובפרט ש"צפות רעים וטובים", ששרשם במלכות דוקא – שרש שני היצרים – "אין מלך בלא עם" של רעים וטובים); "עיני הוי' נצרו דעת" – היינו "איש דעת", אוהב אמת וישר (רבינו יונה עה"פ) – בסוד הדעת שהיא נשמת התפארת (סוד יעקב, איש האמת, "אמת ליעקב", והישר, "איוז היא דרך ישרה שיבור לו האדם" כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם), ודוק.

ששת הביטויים – "תמיד עיני הוי' אלהיך בה", "עיני הוי' אל צדיקים", "שבעה אלה עיני הוי'", "כי נכח עיני הוי' דרכי איש", "בכל מקום עיני הוי' צפות", "עיני הוי' נצרו דעת" – עולים יחד 23,4508 פעמים "לפני הוי'" (196, 14 ברבע), כח פעמים קסא (איני יודע וכו'). אם מוסיפים לביטוי החמישי גם "רעים וטובים" עולה הכל 4901, יג ברבע פעמים 29 (חצי וכו').

ה יבמות סד, א.

ו ראה פ"ח הקדמת שער השבת פ"ב. ובכ"מ.

ז רוממות אל על תהלים כא, ג.

ח תהלים כא, ג.

הפירוש השלישי

מתאים במיוחד לחוזה, שהתברך בעינים אלקיות צופות כל. הוא מסביר שה' נותן את עיניו כביכול לצדיקים כדי שיוכלו להשיג את רחמי ה' על המציאות

אצל אדמו"ר הזקן הכוונה בעיקר שהצדיק רואה את העולם במבט של דעת-עליון, שלמעלה היש ולמטה האין, ראית השכל האלקי, ואילו כאן הדגש הוא על הראיה שמבטאת את רחמיו העצמיים של ה', ראית הלב האלקי

להשפיע לצדיקים ומחכה רגע כדי שהם יבקשו, הכל מרוב אהבתו אליהם וחפצו לשמוע את קולם פונה אליו יתברך. כלומר, בעוד בפירוש הראשון היה מעין "רגע באפו"^ט (שלפני ה"חיים ברצונו"), בפירוש השני הכל חלק מאהבת ה' אל הצדיק, וגם מה שנדמה כריחוק הוא באמת הקירוב הכי גדול. על ידי הנהגה זו מעלים בכל פעם את הצדיק לדרגה גבוהה יותר של השגה בטובו יתברך, איך שהכל טוב – מתוך רצון טוב – באמת, וד"ל. אם הפירוש הראשון רמז לירידת המלכות לעולמות התחתונים בי"ע, בהם שייך הסתר פנים של "רגע באפו", הפירוש השני מכוון כנגד עלית המלכות חזרה למקומה באצילות ביום השבת, שאז מתגלה שכל הנהגת העולם היא חסד ורחמים ותכלית להעלות את הצדיק בעילוי אחר עילוי.

ראית הצדיק כדי לרחם על ישראל

ועוד יש לומר ה' נותן להצדיקים עינים טובים ראיות רוחניות שישנו רחמיו ולהיפוך חלילה כדי לבקש רחמים על הדור, וזה ואזניו אל שועתם על ידי הצדיקים אל שועת ישראל, וכמו שפירשנו רצון יראיו יעשה ועל ידי זה את שועתם של העולם ישמע

ט תהלים ל.ו.

ה' ית' ויושיעם, כי הצדיק נמי יש לו מדותיו ית' חפץ חסד אינו יכול לראות צער ישראל ומבקש רחמים על הדור.

הפירוש השלישי מתאים במיוחד לחוזה, שהתברך בעינים אלקיות צופות כל. הוא מסביר שה' נותן את עיניו כביכול לצדיקים כדי שיוכלו להשיג את רחמי ה' על המציאות. הפירוש הזה מזכיר את פירוש אדמו"ר הזקן לפסוק "תמנת הוי' יביט"^{יא}, שמשה מביט על המציאות מתוך עיני ה' ורואה את תמונת העולם כפי שה' רואה אותה. אכן, אצל אדמו"ר הזקן הכוונה בעיקר שהצדיק רואה את העולם במבט של דעת-עליון, שלמעלה היש ולמטה האין^{יב}, ראית השכל האלקי, ואילו כאן הדגש הוא על הראיה שמבטאת את רחמיו העצמיים של ה', ראית הלב האלקי. מתוך המבט הזה מתחזק הצדיק ביכולתו לבקש רחמים על הדור – בפרט כאשר הוא רואה הנהגה שהיא "להיפוך חלילה" – ובזכות הצדיק הזה אזניו של ה' כרויות לשמוע את שועת הדור (כפי שמפרש החוזה^{יג} את הפסוק "רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם"^{יד} – "רצון יראיו" היינו מדת הרחמים של הצדיקים על כל אנשי הדור, ובזכותו "את שועתם", של הדור, "ישמע" ה' "ויושיעם", ודוק).

הפירוש הזה שייך לספירות חכמה ובינה שכנגד הראיה והשמיעה, העינים והאזנים של ה' כביכול.

המשכת השפע

ועוד יש לומר עיני לשון עין המים לשון מעינות של ה' אל צדיקים שיהיו יכולים להמשיך כל שפע להעולם ועל ידי זה ואת שועתם ישמע ויושיעם. לפי הפירוש הרביעי ה' נותן לצדיק את כח

י מובא בחנה אריאל פרשת שלח, ובכ"מ בכתבי מו"ה ר' איידיק מהומיל.

יא במדבר יב, ח.

יב סידור עם דא"ח ד"ה "מזמור לתודה" (מד, א). ובכ"מ.

יג זכרון זאת ערובין בתחלתו.

יד תהלים קמה, יט.

מבנה ארבעת הפירושים

הסברנו שארבעת הפירושים הם בסוד המלכות כפי שהיא יורדת לעולמות (בימי המעשה), המלכות כפי שהיא עולה למקומה באצילות (בשבת), חכמה-בינה וכתר^כ.

בפשטות עוד יותר, היות שהחווה אומר בפירוש שהפירוש הראשון הוא פשט, יש לומר שארבעת הפירושים מכוונים כנגד ארבעת הרבדים של פרדס התורה, פשט-רמז-דרוש-סוד: הפשט הוא השגחת עיני ה' על הצדיקים (כשצריך 'לתרץ' מדוע לעתים יש להם גם צער), הרמז הוא שכל השגחת ה' על הצדיק רומזת לו להתפלל כדי שה' ייטיב לו כרצונו, הדרוש הוא שה' נותן לצדיקים עינים רוחניות כדי להסתכל על המציאות במבט פנימי נכון ולדרוש מה' להיטיב לכולם ברחמים והסוד הוא שכל מעינות ההשפעה האלקיים מסורים בידי הצדיקים.

הפסוק "עני הוי" וגו' בא בהמשך לפסוק "סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"^כ, שמורכב גם הוא מארבעה חלקים-עבודות, שיש להקביל אותם לארבעת הפירושים: "סור מרע" היינו ההשגחה המיוחדת להציל את הצדיק מכל רע, כשלעתים נגרם לו צער כדי שיתפלל ויסיר את הרע בעצמו; "ועשה טוב" היינו מגמת

כה ורמז: מלכות מלכות חכמה-בינה כתר עולה 1752, כד צירופי חכמה, שלמות החכמה (מלכות היא חכמה תתאה, הבינה כלולה בחכמה, ושרש החכמה בכתר) דהיינו "עני הוי". במספר קטן עולה "עני הוי" 31, "עני הוי" אל צדיקים, סוד "אל" נהירו דחכמתא" (זהר ח"ג לא, א) שבפסוק "השמים מספרים כבוד אל" (בהארה פרטית של מספר קטן עולה "עני הוי" 47, בטול, פנימיות החכמה, העולה הוי-אהיה, השמות שבאו"א, חכמה-בינה שבפירוש השלישי, וביחד עם 31 עולה 78, ג"פ "הוי" בחכמה, ג"פ שם הוי' בברכת כהנים, וד"ל). כו תהלים לד, טו.

המעין ("עין המים"^{טו}) שלו יתברך, להמשיך שפע ברכות לדור בפועל ממש – הצדיק הוא הצנור להמשכת כל הברכות לבני הדור, וממילא על ידו מתקיים "ואת שועתם ישמע ויושיעם".

הפירוש הזה הוא כנגד מזל העליון – "נוצר חסד"^{טז}, אותיות צנור^{יז} – המשכת ברכה מכתר עליון^{יח}. מעין רומז ל"מעין החכמה"^{יט}, אך כאן הוא יתפרש לא כמעין היוצא מהחכמה אלא כמעין נובע אל החכמה (על דרך "נחל נבע מקור חכמה"^כ), שהוא סוד יניקת אבא מהמזל ה-ח, המזל העליון, "נוצר חסד", כנ"ל ("נוצר חסד לאלפים" ר"ת נחל^{כא}, "נחל נבע מקור חכמה" הנ"ל) – "החכמה מאין" [פנימיות ה- מעין^{כב}] תמצא^{כג} (היינו האין העליון, המזל העליון, "אין מזל ישראל"^{כד}, עיקר העין – "עני הוי" אל צדיקים – שה' משפיע-משגיח לצדיקים).

טו הביטוי "עין המים" (העולה יה ברבוע) – חוזר בתורה שלש פעמים, פעם ראשונה אצל הגר (בראשית טז, ז), בבאר לחי ראי (שנעשה אחר כך מקומו של יצחק, תיקון הגר, כנודע), ופעמים אצל אלעזר (בראשית כד, יג ומג) בשידוך יצחק רבקה (וראה באריכות שיעור בד"ח אלול – נדפס בגליון ויצא – השתא"פ (פ"ב)). טז שער הכללים פ"ה, ובכ"מ (ע"פ שמות לד, ז). יז ראה קהלת יעקב ערך 'גאולה' (אות ד). יח ברכות בני-חיי-מזון (לפי הסדר) הן כנגד כתר-חכמה-בינה (ראה שיעור ד' סיון תשע"ב פ"א) – המשכה זו שה' נותן לצדיק היא בעיקר ברכת בני (אלא שהכתר כולל חכמה ובינה, חיי ומזוני), מתאים לגימטריא הכללית של בן במשולש (כנ"ל הערה א). יט וראה מעין החכמה (המיוחס למרע"ה) בתחלתו. כ משלי יח, ד: "נחל נבע" הוא תיקון בעל חנן, השביעי מבין ד' מלכין קדמאין דמיתו, המכוון כנגד המלכות (חנן לשון חן, השייך למלכות). כא ספר הליקוטנים כי תשא פל"ד. כב על ה"א כפנימיות ה-ע ראה באריכות סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר תשע"ג. כג איוב כח, יב. כד בעש"ט עה"ת לך אות כו (ע"פ שבת קנו, א).

היות שהחווה

אומר בפירוש

שהפירוש הראשון

הוא פשט, יש

לומר שארבעת

הפירושים מכוונים

כנגד ארבעת

הרבדים של

פרדס התורה,

פשט-רמז-דרוש-

סוד

אלימלך מליז'נסק, שהוא הממוצע־המחבר בינו לבין המגיד. לכן, מתאים להתבונן גם בפירושי הנעם אלימלך על הפסוק.

במקום אחד^{לא} הוא מפרש:

דהנה יש שני צדיקים יש צדיק שיוכל לפעול הכל על ידי דבורו הקדוש ואינו צריך כל כך לזעוק ולהתפלל כי דבורו עושה רושם ויכול לעכב הדינים שלא יבואו כלל. ויש צדיק שאינו במדרגה זו וצריך להתפלל ולזעוק להשם יתברך עד שישמע השם יתברך את תפילתו. וזהו ענין ד' אל צדיקים ואזניו אל שועתם כי העינים הם למעלה מאזנים כידוע. והצדיק אשר הגיע אל מדרגה העליונה עד שהשם יתברך משגיח עליו בעין פקיהא אזי נפעול הכל על ידי השגחה הזאת שהשם יתברך משגיח על דבורו ותנועותיו. וזהו ואני תפילה והצדיק שהוא למטה ממדרגה זו צריך שועה ותפלה וזהו ענין ד' כו' רמז לשני מדרגות הנ"ל.

בתורה זו, כדרכו בקדש, מדבר הנעם אלימלך על שני מיני צדיקים – צדיק עליון (סוד יוסף הצדיק), שפועל הכל על ידי עצם מציאותו, דיבוריו ותנועותיו וכו', ולא נזקק כל כך לעבודת התפלה בשועה וצעקה לה' (כאשר עצם מציאותו היא התפלה, "ואני תפלה"^{לב}), וצדיק תחתון (סוד בנימין, נקודת ציון), שזקוק לתפלה כפשוטה. "עיני הוי' אל צדיקים", לשון רבים, רומז לשניהם, כאשר בראשון מתקיים בעיקר "עיני הוי' אל צדיקים" בהשגחת ה' עליו ובשני מתקיים בעיקר "ואזניו אל שועתם" כשה' שומע לתפלתו.

במקום נוסף^{לג} הוא כותב:

והנה החסדים הם נתעוררים על ידי הצדיקים שהם ממשיכים החסד לעולם הזה ע"ד שפירשתי גומל נפשו איש חסיד * גומל הוא לשון ויגמל יצחק רוצה לומר מי שגומל את נפשו מתאוות הגשמיים. איש חסיד פירוש הוא בעל החסדים שחסדים הם

ההטבה התמידית לצדיק, כפי שהוסבר; "בקש שלום" היינו עבודת הצדיק לבקש על ישראל מתוך ראית התמונה השלמה ב"עיני הוי'"; "ורדפהו" היינו עבודת הצדיק להשפיע בעצמו ממי המעין, כרדיפת המים להגיע רחוק ממקורם. אדמו"ר הזקן מסביר^{כז} שיש ארבע דרגות בתשובה ובעל תשובה (כנגד "סוד מרע וגו'"), ויש לומר שכנגדן יש ארבע דרגות של צדיק שמופיעות כאן בארבעת פירושי "עיני הוי' אל צדיקים". בהתייחסות הצדיק לכנסת ישראל ארבע הדרגות הן בסוד בתי־אחות־אמי^{כח} והחזרה שוב למדרגת בתי העליונה ("בת ציון"^{כט}), כאשר במדרגה הראשונה, "בתי" התחתונה, ה' משגיח על הצדיק, דואג לו ומטיב לו (ולפעמים מצער אותו כדי לעורר אותו), ובמדרגה הרביעית, "בתי" העליונה, הצדיק הוא־הוא הצנור לגלות את אותה השגחה פרטית לטובה, בטוב הנראה והנגלה, לכל אחד ואחת מישראל.

מהמגיד אל החוזה

פתחנו באזכור שאת הפסוק "עיני הוי' אל צדיקים" מפרש כבר המגיד ממעזריטש על השגחה פרטית, וכבר ממנו מתחיל הפירוש החסידי שה' נותן לצדיקים את העינים שלו, יסוד הפירוש השלישי והרביעי (הדרוש והסוד) בפירושי המגיד. החוזה מלובלין היה בצעירותו אצל המגיד, אבל את עיקר תורתו הוא קבל מרבי

החוזה מלובלין

היה בצעירותו אצל המגיד, אבל את עיקר תורתו הוא קבל מרבי אלימלך מליז'נסק, שהוא הממוצע־המחבר בינו לבין המגיד

כז לקו"ת בלק ד"ה "מה טובו" וביאורו.

כח שה"ש רבה ג, כה ובכ"מ.

כט בריבוי מקומות. ראה לדוגמה מלכים ב יט, כא; ישעיה י, לב; איכה ד, כב.

ל לקו"ת צו י, ב.

לא נעם אלימלך שופטים ד"ה "או יאמר שופטים".

לב תהלים קט, ד.

לג נעם אלימלך ח"י שרה ד"ה "או יאמר ואברהם זקן" (וראה עד"ז גם קדושים ד"ה "או יאמר וכי תזבח" ובהעלתך ד"ה "ויאמר משה לחובב").

אותן להשגיח על העולם בחסד וברחמים – ואילו לפי פירושי החוזה ה' נותן לצדיק את ענינו שהוא ישיג (כאשר שרש דברי החוזה בדברי הרב המגיד)^{לד}. יש כאן תנועה של "רצוא ושוב"^{לה} – אצל רבי אלימלך הצדיק נכלל למעלה (בדרך ממילא, בכל תנועה שלו, או בעבודתו) ואצל החוזה ה' מופיע אצל הצדיק.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

לד לאור זאת ניתן להבין את ה'מתח' שהיה בין החוזה לרבו הרבי ר' אלימלך בסוף ימיו – ראה החוזה מלובלין (ברומברג) פרקים ג'ד, אוצר ישראל (רוזנצווייג) עמ' רסז ועוד. יש לציין שכאשר היה 'מתח' בין החוזה לתלמידו היהודי הקדוש, והחוזה המליץ לו להתרחק ממנו כפי שהוא התרחק מרבו רבי אלימלך, השיב לו היהודי הקדוש שהחוזה עוד היה אצל המגיד – כמקור יניקה לפני הרבי ר' אלימלך – ויכול להתרחק מרבו, אבל הוא מעולם לא היה אצל רבי אחר ולא יכול להתרחק (ראה תפארת היהודי אות צה). מכאן נלמד שלחוזה ולדבריו – שיש בהם שינוי מדברי הרבי ר' אלימלך – יש שרש בדברי המגיד, ודוק (אכן, אליבא דאמת, ההבדל בין היהודי הקדוש לחוזה גדול באין-ערוך מההבדל בין החוזה לרבי אלימלך – גם תורת רבי אלימלך וגם תורת החוזה הן תורת צדיקים, זה "רצוא" וזה "שוב", כ"ל, ואילו אצל היהודי הקדוש, והלאה אצל תלמידו רבי בונים וממשיכו, העיקר בעבודת הפרטי החסיד כבר אינו דמות הצדיק אלא הדבקות בתורה באופן של "עבודה בכח עצמו", ואכמ"ל בדמיון ובשוני ביחס לדרך החב"דית).

לה יחזקאל א.יד.

בידו להמשיכם לכל ישראל * והעיקר הוא על ידי התורה העוסק בה לשמה יכול הוא להשפיע... וזהו ואברהם זקן בא בימים רוצה לומר אברהם הוא מדת חסד. זקן רמז להתורה הקדושה... וימים רמז לעולם הזה נקרא ימים מפני שהוא בזמן ויהיה שיעור הכתוב ואברהם רוצה לומר החסדים באו בימים היינו לעולם הזה * על ידי הוקן רוצה לומר על ידי התורה קדושה. וזה ברך את אברהם בכל רוצה לומר השם הויה ברוך הוא מסכים ומיחד את מדת החסד עם העולם הנקרא כל ונמצא כל העולמות ביחוד... וזהו שאנו מברכים בכל יום פוקח עורים. והכוונה לפקות עינים למעלה להשגיח על ישראל וזהו ענין ה' אל צדיקים רוצה לומר ביד הצדיקים הוא לעשות עינים להשם יתברך להשגיח על ישראל...

הצדיק, שגומל נפשו מתאוות, הוא הבעלים להמשיך את החסד מה' כרצונו לכלל ישראל, ובכך הוא 'עושה עינים' לה', 'יוצר' את השגחתו יתברך ומעורר אותה להשגיח לטובה על ישראל (בפרט על ידי לימוד התורה לשמה, שאזי ה' 'עונה אחריו אמן').

כלומר, לפי פירושי הנעם אלימלך הצדיק פועל שה' ישיג – מעניק לה' עינים ומושך

המשך מעמ' 11 <<<

הקלקול שלו – אותו עלינו לתקן במציאות, וכך לתקן גם את נשמתו – הוא "עת לפרוץ" כפשוטו, פריצה שלילית של פרץ והרס בערי ישראל. "הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד"^{כט} – אריאל גם פורץ וגם בונה את "קרית חנה דוד" (אריאל דוד משלימים ל-2 בחזקת 8, 256, אהרן-נראה, ועם אמונה – בחינת דוד – עולה משיח). שנלמד ממנו איך לפרוץ בקדושה. שוב, הוא היה מאד טוב בלפרוץ, אבל כנראה שלא הגיע ליעד. היעד הוא השפלות של דוד המלך. יפי, אז אפשר להמשיך הלאה. להתחיל מחדש.

כט ישעיה כט, א. אריאל עולה הרבוע הכפול של יא' אריאל אריאל" עולה כב ברבוע.

כדי שהוא אומר שהרבי יודע עלי, רואה עלי את הכל. אחד כך הוא קצת התקלקל בהתנתקות, קצת הרבה... לכן היום נעשה לו תיקון. קראו לו אריאל, בימים האלה אנחנו חושבים על "עלה אריה במזל אריה והחריב אריאל על מנת שיבוא אריה במזל אריה ויבנה אריאל"^{כח}, צריך לתקן את אריאל (אריאל שרון עולה דוד פעמים נאו, זהו התיקון שלו).

אז לתיקון נשמת אריק שרון – לחיים לחיים. הוא היה טוב מאד בלפרוץ, מאז צעירותו הוא היה פורץ גדול – החל מהקמת יחידה 101 ובנין הצבא שלנו כחזק ומנצח מאחרי מלחמת השחרור. גם

כח יל"ש על נ"ך רנט.

"קול קורא במדבר"

קיצור מהלך השיעור

כמנהגנו בשבועות האחרונים מתפרסם חלק נוסף משיעור **השגחה פרטית במשנת הרב המגיד** – לכבוד שנת תשפ"ה, **תהא שנת השגחה פרטית** – ובהשגחה פרטית הגענו לחלק העוסק בפסוק מהפטרת השבת, **הפטרת "נחמו"**. בתורה הזו, שאפשר לומר שהיא המקור לפתיחת ספר התניא, המגיד ממעזריטש מסביר שההשגחה הפרטית משקפת את שבועת **"משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"** – שבועה הממשיכה להדהד כל החיים, **נותנת כח לאדם ומכוונת אותו** (דרך ההשגחה הפרטית) לנהוג כראוי בכל דרכיו.

"משביעין אותו"

נלמד עוד תורה של המגיד^א על השגחה פרטית:

קול קורא במדבר פנו דרך ה'

הדרוש כאן מסביר פסוק חשוב מהפטרת נחמו בישעיהו – **"קול קורא במדבר פנו דרך הוי' ישירו בערבה מסלה לאלהינו"**^ב. הוא מסביר

נרשם ע"י איטאלי גלעדי. לא מוגה. ר"ח ניסן תשפ"ה – כפ"ח. א מגיד דבריו ליעקב אות סט.

ב ישעיה מ, ג. וכמה רמזים נאים בפסוק: כל הפסוק עולה 2139, ג"פ **תשובה** (בסוד שלש מדרגות תשובה שנתבארו בלקו"ת בלק ד"ה "מה טובו"). רק הר"ת עולים **חשמל** (כאשר **מל** הוא ר"ת שתי המלים האחרונות, **"מסלה לאלהינו"**, וממילא עד שם ר"ת **חש**), השייך לסוד הקול בו מדובר בפסוק. יש בפסוק עשר מלים המתחלקות בפשוטות ל"שיר פשוט" ("קול"), "שיר כפול" ("קורא במדבר"), "שיר משולש" ("פנו דרך הוי'") ו"שיר מרובע" ("ישירו בערבה

אותו לפי פסוק בפרשת ויקרא:

על דרך ושמעה קול אלה,

הפסוק אומר **"וְנָפַשׁ כִּי תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא יָעַד אוֹ רָצָה אוֹ יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ"**^ג. על הביטוי **"נפש כי תחטא"**^ד תמה הזהרה^ה – איך יתכן שהנפש תחטא?! ההסבר הוא

מסלה לאלהינו"). אם כותבים את המלים כמשולש הפנות (**קול ישור לאלהינו**) עולות 784, **כח** ברבוע (**"פַּעֲלַת צַדִּיק וכו'**), **ז"פ יבק**, והמלה שבאמצע (דרך) עולה עוד ב"פ **יבק** (סוד **"בקי ברצא בקי בשוב"** אצל רבי נחמן), סה"כ ט"פ **יבק**, **ז"פ קדם**. בפסוק כולו יש **מב** אותיות, כאשר רק ב"קול קורא במדבר" **יב** אותיות ועם "פנו דרך הוי'" **כב** אותיות – סדרה של שלשה שמות קדושים (של **יב** אותיות, של **כב** אותיות ושל **מב** אותיות) שיש ביניהם קשר ישיר.

ג ויקרא ה, א.

ד ויקרא ד, ב; ה, יז ו"כא.

ה זהר ח"ג יג, ב.

רבי נחמן מגיע שם עד לזכרון של ה'אין, אבל כעבודה שוה לכל נפש, ונוגעת לעבודה שלנו בעולם הזה, אדמו"ר הזקן לא דורש להגיע לשם – הוא רוצה שנזכור את השבועה שהיתה ברגע הלידה

והשבועה היא כרי שתהיה מקישרת
שם.

ברגע הלידה מזלו של אדם
גובר^א, משום שזהו הרגע של
קישור הנשמה והגוף – בכח
ה"מפליא לעשות"^ב – וברגע
הזה "משביעין אותו" שבועה
שעליו לזכור כל ימי חייו, זכרון
שישמור עליו, יאפשר לו להיות
בינוני של תניא וגם לחזור
בתשובה במצבים של "נפש כי
תחטא".

אחד ההסברים ל"משביעין
אותו" אצל רבותינו נשיאינו^ג
הוא מלשון שובע – משביעין
את האדם בכחות אדירים להתגבר על הנפש
הבהמית ולקיים את השבועה ("תהי צדיק"
או על כל פנים "ואל תהי רשע" אלא בינוני).
אבל כאן המגיד מסביר שתכלית השבועה הזו
היא התקשרות – ברגע של קישור הנשמה

שהנפש דקדושה מתלבשת בנפש
דקליפה, בדם של הגוף, "הדם
הוא הנפש", ולכן יתכן החטא.
בפשט, "ושמעה קול אלה וגו'"
היינו דוגמה נוספת של חטא,
אבל המגיד דורש כאן שזהו כבר
התיקון – צריכים לשמוע קול
אלה. על איזו אלה מדובר?
דמשביעין אותו ואומרים לו הוי
צדיק ואל תהי רשע.

האלה-השבועה שהחוטא
צריך לשמוע היא השבועה של
"משביעין אותו תהי צדיק ואל
תהי רשע"^ד. בשבועה הזו, כידוע,
אדמו"ר הזקן פותח את ספר
התניא קדישא. כלומר, אפשר לומר שפתיחת
ספר התניא היא מתוך התורה הזו של המגיד.

זכרון השבועה בראית ההשגחה

המגיד ואדמו"ר הזקן רוצים לעורר את
הזכרון שלנו^ה, שכל אחד יזכור איך השביעו
אותו ברגע לידתו (על דרך הידוע^ו שהבעל שם
טוב היה שואל כל אחד 'מה אתה זוכר?'), כדי
לעורר זכרונות קדומים בנשמתו). באחד מסיפורי
המעשיות של רבי נחמן מברסלב יש 'תחרות'
כמה קדום הזכרון של כל אחד. רבי נחמן מגיע
שם עד לזכרון של ה'אין, אבל כעבודה שוה לכל
נפש, ונוגעת לעבודה שלנו בעולם הזה, אדמו"ר
הזקן לא דורש להגיע לשם – הוא רוצה שנזכור
את השבועה שהיתה ברגע הלידה. על השבועה
הזו מדבר כאן המגיד:

רוצה לומר דהתחלת הויות הנשמה לברוא
מקשרים אותה בעולם השבועה שהוא השכינה,

ו דברים יב, כג.

ז נדה ל, ב.

ח עוד על נושא הזכרון נלמד לפני ואחרי השיעור הזה
– בהתוועדות ליל פורים (נדפס בגליון תזריע-מצורע)
ובסעודת משיח (נדפס בגליון אחרי-מות-קדשים) השתא.

ט שיחת י"ג תמוז תש"ט (סה"ש תש"ט עמ' 333).

י סיפורי מעשיות מעשה מז' בעטלרס ביום הראשון.

יא ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקרבן העדה שם ד"ה
"היה מעמיד". אכן, על אף שהוסבר בפנים שאין כאן
דרישה לחזור לאין כמו בסיפור של רבי נחמן (בו האין הוא
לפני זיווג ההורים, עיי"ש, אך האין העליון הזה – שבסוד
"ישראל עלו במחשבה" הקדומה, עד למחשבה שבבחינת
יחיד שלפני הצמצום – יורד למטה מטה ביותר, להתלבש
ב"מאין באת, מטפה סרוחה", בעת של "בעון חוללתי
ובחטא יחמתי אמי", וד"ל), הרי "מזלו גובר" הוא "אין מזל
לישראל" (בעש"ט עה"ת לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א)
– ברגע הלידה האדם עצמו נמצא בבחינת אין, לא פה
ולא פה (נישט אהין און נישט אהער), בסוד קרן-זוית שהיא
נקודת אין בין יש ליש (סידור עם דא"ח נא, ד ובכ"ד), בין
עלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא (אחר כך, בלידה,
כשהתינוק יוצא מהבטן, ה'אין' הופך להיות 'אני', במודעות
עצמית של "יצר לב האדם רע מנעוריו", "משעה שננער
ממעיו אמו"). ברגע הלידה מתנוצץ האין הקדום, והוא מקור
השבועה – "קול אלה" (אלה אין עולה מהיטבאל, יחוד מה'
בן, סוד הדיווג של עולם התיקון) – "תהי צדיק", 'תהי אין'
(סוד "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא",
"אדם אין צדיק" עולה יש, הרגשת היש, ה'אני', היפך ה'אין',
מקור החטא, ובהיותו מרגיש עצמו ליש גם כאשר "יעשה
טוב" לא יתכן ש"לא יחטא" בחסרון בהרגשת האין, ודוק).

יב הגהת הרמ"א לשו"ע או"ח ו, א.

יג קונטרס "ומעין מבית ד" מאמר יד פ"א (נלמד בסיומ
השיעור שלא נדפס כאן), סה"ש תש"ד עמ' 50. ובכ"מ.

השבועה קושרת

את הנשמה
לשכינה, שהיא
ההשגחה
הפרטית –
כלומר, אם
תראה השגחה
פרטית תזכור את
ה"משיב"ן אותו"
ותוכל לממש
את הכוחות בהם
השביעו את
הנשמה

כח התקשורת של האדם – שנקרא "מדבר" – הוא הדבור. המתנה העיקרית שה' נותן לאדם היא היכולת לדבר, שיש בה גם מובן של הנהגה וגם מובן של התקשרות והתחברות. בלי דבור אי אפשר להתחבר עם הזולת. אני מדבר עם חברים, איש ואשה מדברים, אני לומד תורה וגם מתפלל בדבור^ט.

הדבור הכי עליון שלנו בעולם הזה, "דבור ראשון שלמטה", מתחבר עם "דבור אחרון שלמעלה", שה' מראה לי השגחה פרטית במעשים הגשמיים שלי^כ. יש כאן עוד חידוש גדול – הדבור של ה', שיוזרד מ"עולם השבועה" ומתגלה כהשגחה פרטית, גילוי השכינה, מתחבר לדבור העליון שלי. המגיד לא מסביר בפירוש מה הדבור העליון שלי, אבל בפשטות הכוונה למה שאני מדבר עם ה' (כולל הדבור בלב, "הלב מדבר"^{כא}).

וכל הדיבורים שמדברים באים מזה הדיבור, וכל מה שמדבר מעורר זה הדיבור.

ה' נתן לאדם את המתנה הגדולה של הדבור, וכל דבור שלנו מעורר את השרש שלה בדבור העליון. לכן אסור לדבר דברים בטלים, כמו שיסביר כעת המגיד. אם אני יודע שהדבור הכי יקר אצלי הוא הדיבור – ולכן אני נקרא "מדבר", ולא "משכיל" – אני צריך להזהר מאוד שהדבור לא יהיה בטל. המשמעות של בטל היא כמו זרע לבטלה – דבור שלא מוליד, שלא יוצא ממנו שום דבר, שום תועלת^{כב}. צריך שיצא

לגוף, הירידה אל תוך הגוף, מקשרים את האדם ל"עולם השבועה שהוא השכינה" (השכינה היא הספירה השביעית – החביבה^{כג}, בת חביבה, ללמד שהכרת ההשגחה הפרטית היא הדבר החביב ביותר בעבודת השי"ת). למדנו^{כד} שהשכינה היא ההשגחה הפרטית – שמתבטאת דווקא בהשגחה על הנשמה המלוכשת בגוף – וכאן יש לנו שם נוסף להשגחה

פרטית, "עולם השבועה". השבועה קושרת את הנשמה לשכינה, שהיא ההשגחה הפרטית – כלומר, אם תראה השגחה פרטית תזכור את ה"משיב"ן אותו" ותוכל לממש את הכוחות בהם השביעו את הנשמה (ולעלות בכל שבעת הרקיעין וההיכלות, עד לקדש הקדשים, ולזכות לנעימות ערבות ידידות מתיקות^{טז} שבסוד רכב בערבות^{כז}, וד"ל).

קדושת הדבור

השכינה, מלכות דאצילות, היא עלמא דאתגליא – ממנה מתגלה ההשגחה הפרטית של ה' בעולם התחתון – והיא נקראת גם "עולם הדבור" ("מלכות פה"^{כח}).

וכל הדיבורים שמדברים בעוה"ז נחצבים מהדיבור ההוא.

והדיבור הזה הוא ממוצע דיבור אחרון שלמעלה ודיבור ראשון שלמטה,

יט' ובסוד "ואני תפלה" (תהלים קט, ד), יחוד יצחק רבקה.
כ' דבור דבור (שבסוד דוד, יחוד דבור ודבור) עולה משיח בן דוד (משיח גם לשון שיחה), ודוק.

כא' קהלת רבה א, לו. פסיקתא דרבי כהנא טז, ב. וראה רש"י לדברים ב, טז שדבור (ביחס לאמירה) הוא לשון חבה, על דרך הנ"ל בפנים שהשכינה – המלכות, עולם הדבור – היא השביעית החביבה (וכן שבת היא היום השביעי החביב, שעל כן התירו לדבר בשבת – אף שבקושי, כדלקמן בפנים – משום שהדבור החביב של שבת מתרץ מיישב את כל קושיות ימי החול, בהם "לבא לפומא לא גליא", ודוק).

כב' בהקבלת טובי ערבי מועיל (מהרש"א ברכות יא, ב) למושכלי מורגש מוטבע (שערי אבהה ורצון מאמר "פרצוף הדעת" באור א"פ ב) – חב"ד חג' ת"ת"י – התועלת בנה". על ידי שמירת הברית היסוד של ה"צדיק יסוד עולם"

יד' ויקרא רבה כט, ט.

טו' שיעור מוצאי ד"ך אדר (נדפס בגליון ויקרא) השתא (וראה גם ח"ב של השיעור דנן, שנדפס בגליון פינחס).

טז' אוה"ח ריש אחרי מות.

יז' תהלים סח, ה.

יח' הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליה").

והוא מותרה ועומד בזה להיות לו ההתקשרות בזה הדיבור.

מאז שאדם נולד, ובפרט ממתי שהוא מתחיל לדבר^כ, הוא מותרה שכל דבור שלו צריך קשר לשכינה^{כט}, מקור גילוי ההשגחה הפרטית של ה' בעולם.

הדבור העליון שומר מהחטא

וכשהוא רוצה ח"ו לנמות מן הדרך הטוב, מתרה בו הדיבור, ומי שזוכה יודע ושומע שמתרה בו הקול.

הדבור של האדם רוצה להיות מחובר לדבור העליון, ואם יש דברים בטלים – דברים בחנם, לשוא – הדבור העליון מתרה בו להיות קשור אליו. אם אני רוצה לעשות משהו לא טוב בא הדבור העליון ומתרה בי, מעורר לתשובה^ל. זו השבועה – הכל חוזר ל"משביעין אותו". הכח של השבועה הוא שהיא מהדהדת^{לא}

בי כל החיים, היא לא חד-פעמית. כל פעם שאני רוצה לעשות משהו – מעשה לא טוב, שצריך להזהיר מפניו, או מעשה טוב, שצריך להזכיר לי

חלק הקדמי של הוי"ו, ודוק.

כח ראה סנהדרין קי, א על שני שלבים אלו כדעות שונות ממתי בא קטן לעולם הבא.

כט דבור הוא גם לשון זיווג (ראה כתובות פ"א מ"ח). היינו דעת התקשרות.

ל דבור במליו – דלת בית ואו ריש – עולה 1369, הבל-יחידה ברבוע, "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב), "זה רוחו [רוח דבורו, הבל פי] של מלך המשיח" (בראשית רבה ב, ד), דבור שמעורר לתשובה (כדרשת חז"ל שם ל"על פני המים", "בזכות התשובה שנמשלה למים").

לא הדהוד שבסוד "הד הרים [לשון הרמת קול]" (יחזקאל ז, ז) – הדהוד [לשון הוד, וידוי דברים] בא על ידי הר שמקבל ומחזיר את הקול, היינו "רצוא ושוב" (יחזקאל א, יד) של דפק החיים (סוד "פקד פקדתי", סוד הגאולה הבאה בעקבות שמיעת-זכרון השבוע תמיד, התקשרות היש לאין, כנ"ל בארוכה).

מהדבור שלי משהו טוב – חבור של השכינה, על ידי השגחה פרטית.

והוא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

את הדבור השלישי בעשרת הדברות,

"לא תשא את שם הוי' אלהיך לשוא"^{כג} (שכל העולם הזדעזע כאשר ה' אמר אותו^{כד}), מפרש כאן המגיד לא רק על שבועה כפשוטה, אלא על כל דבור שלא יוצא ממנו משהו – כל דברים בטלים. דבורים בטלים הם מקור כל המרעין בישין בעולם הזה^{כה} (ולכן בהקבלה שלנו^{כו} את עשרת סוגי הדבורים האסורים של החפץ חיים לעשר הספירות העליונות, הכתר הוא דברים בטלים).

כי כשמדבר דברים בטלים מגביה את הדיבור בחנם.

כל דבור הוא כח לקראת הדבור העליון, השרש שלו, וכל דבר חושק ומתאוה לשרשו. ברגע שיש דבור, הדבור מצד

עצמו – בלי הכוונה שלי – מתאוה לדבור העליון. אם הדבור הוא בטל – לא מוליד כלום, זרע לבטלה – הוא מאכזב בכל העולמות. עשיתי פעולה של הוצאת זרע והיא לחנם, לבטלה^{כז}.

נמשך ריבוי תועלת מנצח והוד, הכליות המבשלות את הזרע (שבסוד רקיע שחקים, בו שוחקים מן לצדיקים), ליסוד ולמלכות (ובסוד "זרע רב תוציא השדה" – מ"ה הם "לבר מגופא", בחינת שדה – ר"ת עולים ברית והכל עולה 1300, וד"ל).

כג שמות כ, ו.

כד שבועות לט, א.

כה ראה תו"א ויחי קב, ג"ד; מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית עמ' תעמ ובכ"מ.

כו מלכות ישראל ח"ב מאמר "שמירת ברית הלשון".

כז כל דבר (דבור) היוצא מפי הוא זרע. דבר זרע בהכאה פרטית דאור חוזר – ד פעמים ע, ב פעמים ר, ר פעמים ז – עולה 2080, משולש 64, ו"פ יצחק (יצחק הוא זרע, כנודע בסוד ארץ זרע פרי כנגד האבות), 80 פעמים הוי' (80 הוא

עשיתי שמץ מנהו. אף על פי שלא עשה כזה ממש, מכל מקום בענין אחר עשה זאת. למשל אם הוא רואה את אחר שבא על אשת איש והוליד ממזר, דמיון לזה הוי מחשבות זרות. ומוציא זרע לבטלה על ידי מחשבות זרות חמור כמו מוליד ממזר. וזהו או ראה, שרואה דבר עבירה מאדם אחר ומזכיר בו דבר שעשה.

דברי המגיד כאן הם על דברי הבעל שם טוב^{לה}, שכל מה שאדם רואה בזולת – מתוך ידיעה שכל ראייה היא מה' – הוא כמו הסתכלות בראי, שמראה לאדם מה יש בו, או בפועל ממש או "שמץ מנהו". בסגנון החב"ד אומרים שיש באדם שרואה פגם בחברו את אותו פגם או בדקות או בדקות שבדקות. מכאן באים הסיפורים על אדמו"ר האמצעי ועל אדמו"ר הצמח צדק (בדוגמה שמובאת כאן, על חטא באשת איש), שכאשר משהו בקש תיקון ביחידות על פגם שיש בו, והם לא מצאו אותו אצל עצמם, הם עצרו את מהלך ה'יחידות' כדי להתבודד ולהתבונן, עד שמצאו את הפגם בהעלם הרע שבהם ותקנו אותו^{לז}. אכן, כאן לא מדובר דווקא בצדיקים שבאים לבקש מהם תיקון, אלא בכל אחד שרואה פגם בזולת. ההבדל הוא שכל אדם יכול להתעורר בתשובה מהידיעה ששמץ מנהו ממה שראה בחברו נמצא אצלו בדקות, בדקות שבדקות או אפילו שנדחק לגמרי לתוך 'חור שחור' של עומק הלא-מודע שלו, עד שבדרך הטבע אי אפשר להחזירו משם, אי אפשר לזכור אותו כלל. אבל צדיק-אמת מוכרח לזכור גם את זה, למצוא אותו פגם שכבר 'נבלע' כאילו לנצח, ולתקן אותו כדי לתת תיקון לזולת (על ידי שקודם מתקן את שרש אותו פגם בעצמו, סוד "הוכח תוכיח"^{לז} כפירוש הבעש"ט הידוע^{לח}).

לא להסתפק בול^{לב} – באה השבועה הזו, "תהי צדיק", ומצלצלת לי באזנים, רק שאם אני סותם אזנים אני שומע זאת.

לאור זאת חוזר המגיד להסביר את הפסוק בפרשת ויקרא:

וזהו נפש כי תחטא, אורייתא קא מתמה האיך אפשר שתחטא,

כמו שהקדמנו, המגיד מפרש את סיום הפסוק ככח נגד החטא, וכך הוא יסביר כל אחד מהפעלים שבו – "ושמעה קול אלה... או ראה... או ידע"^{לג}:

ושמע קול אלה, הלא היה לו לשמוע קול של השבועה.

איך הנפש האלקית יכולה לחטוא? איך אדם יכול לבוא לידי חטא? הוא היה צריך לשמוע את הקול של "משביעין אותו"! שוב, קודם כל על האדם לשמוע כל החיים את ה"משביעין אותו" – לא יכולה להיות תורה יותר מובהקת כתורה ממנה לקח אדמו"ר הזקן את התחלת-יסוד ספר

התניא. זכרון השבועה קובע את כל החיים, את היכולת להיות בינוני של תניא, ש"לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם"^{לד}.

או ראה, שרואה מעשים של אדם אחר ונוצר במעשיו. דכל מה שאדם רואה ישים אל לבו, למה הראה לי הקב"ה את זה, הלא הכל בהשגחה פרטית. אלא אם רואה דבר עבירה יחשוב, מסתמא גם אני

קודם כל על
האדם לשמוע
כל החיים את
ה"משביעין
אותו" – לא יכולה
להיות תורה יותר
מובהקת כתורה
זו ממנה לקח
אדמו"ר הזקן את
התחלת-יסוד
ספר התניא

לב ראה לוח "היום יום" ל' סיון.

לג בסוד הצירוף שמייעה בבניה (ה), ראייה בחכמה (י) ועדות בדעת (י) – צירוף היו המוליד את ספירת ההוד, הצירוף האהוב על אדמו"ר הזקן בספר התניא (ראה שיעורי כ"ח כסלו ו"ב סיון תשס"ד; י"ח שבט תשס"ח; כ' שבט תשפ"א. ועוד).

לד תניא פי"ב.

לה בעש"ט עה"ת בראשית קכו.

לו ראה דרך חיים שער התשובה פ"ה (והמאורע הקשור בו – סה"מ קונטרסים ח"ב שנו, ב ואילך; אג"ק הרי"צ ח"ג עמ' שעט"שפ).

לז ויקרא יט, טז.

לח בעש"ט עה"ת פרשת קדשים אות טו.

האדם מתמלא

בושה. הוא לא
רוצה ללכלך את
ה' בעבירות שלו,
הוא מתבייש
להתפלל או
ללמוד, אבל מכיון
שחייבים לעשות
זאת – הבושה
מחייבת אותו
לעשות תשובה
'על המקום'

אבל מכיון שחייבים לעשות זאת – הבושה מחייבת אותו לעשות תשובה 'על המקום', ה"או ידע" מושך אותו מהעבירות, במיוחד לפני הדבקות בה' בתפלה וכיו"ב. לסיכום, המגיד מסביר כיצד כל הפסוק מלמד את האדם להתבונן במה שאמור להציל אותו מהחטא, כאשר העיקר הוא "ושמעה קול אלה" – לשמוע את השבועה שהשביעו את האדם ברגע לידתו.

"פנו דרך הוי"

כעת הוא חוזר לדבור המתחיל, הפסוק שלנו מ"נחמו":
וזהו קול קורא, הקול אלה קורא,
כל הזמן אני צריך לשמוע שקול ה' – "קול אלה" אלהי – השבועה "תהי צדיק", קורא אלי. במדבר, פי' בהדיבור,
דבור שלי קורא הקול מלמעלה, ההשגחה הפרטית, כך שבכל מה שאני מוציא מהפה יש הד של הדיבור העליון, "תהי צדיק ואל תהי רשע". ממילא "אמור מעט ועשה הרבה"^{מב}. כנראה הזמן הכי מסוגל לשמוע זאת הוא שבת קדש, בה יש התגלות השכינה – שבת מלכתא. בשבת אני כל כך שומע את הקול הזה עד שאני מתבייש – **שבת** אותיות **בשבת**, **שבת** אותיות **שבת** – **שבת** (כמבואר בתקוני זהר בסוד **בראשית**^{מג}). לכן בקושי התירו לדבר בשבת, אפילו דברי תורה, מעצמת החוויה של ה"קול קורא במדבר", בתוך הדבור שלנו.

ומה אומר הקול הזה?

פנו דרך ה', שיהא הקב"ה שורה בו.

תעשה בית קבול בעצמך, תעשה מקום, שה'

יוכל לשרות בך.

או ידע, על דרך אלהינו בושנו במעשינו ונכלמנו להרים פנינו אליך. על דרך משל הותם המטונף אם משימין אותו על השעוה אזי נתמנף גם השעוה. כך כשהאדם מלוכלך בעבירה ומדבק את עצמו בהקב"ה, כביכול נעשה הלכלוך למעלה כשנעשה אחדות עם הש"י בעת תפילתו, שמדבר דיבורים ושורה בהם הקב"ה. לכן צריך תשובה קודם התפלה. וזהו בושנו במעשינו, מכח העבירות, ונכלמנו להרים פנינו אליך, פי' פנימיותנו אליך, ר"ל שיהיה אני מדובק בך,

כי ידעתי שאני מטונף ומלוכלך. וזהו המדה של נושא עון, שהקב"ה סובל העון. וזהו או ידע, כי ידע הוא לשון התקשרות, רוצה לומר בשביל התקשרות הבורא מושך עצמו מהעבירות.

את "או ידע" מסביר המגיד באופן עמוק: ידיעה היא דבקות, כמו "והאדם ידע"^{לט}. כאשר אדם נדבק בה' – בפרט בתפלה – והוא מלוכלך בעבירות הוא כביכול 'מלכלך את ה' ר"ל (כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה^{מז}). ה' הוא "נשא עון"^{מא}, הוא סובל גם את מי שמלכלך אותו כביכול בכל העבירות (כולל הדבור השלישי של עשרת הדברות, "לא תשא", שמוזכר כאן). אבל כאשר האדם נזכר בכך הוא מתמלא בושה. הוא לא רוצה ללכלך את ה' בעבירות שלו, הוא מתבייש להתפלל או ללמוד,

לט בראשית ד, א.

מ תניא פכ"ד.

מא שמות לד, ז. בביאור מאחז"ל "חד אמר 'נושא' וחד אמר 'כובש'" (ע"פ ר"ה י, א) מבואר בדא"ח (ראה כש"ט סימן קנב"א; פלה"ר חקת ד"ה "ולהבין זאת בתוס' ביאור" ש"נ) ש"נושא" היינו העלאת עצם כח המתאוה שבעבירה (לעומת "כובש", שהוא הפרדת הלבוש הרע במחזד"מ שבעבירה) – סודות העלאת המדות של הבעש"ט, המגיד וגם אדה"ז, ודוק – ונמצא שבכך שה' "נשא עון" הוא לא רק סובל את מי שלכלך אותו, אלא מעלה ומכליל בעצמו ממש את 'כח המלכלך' שלו, וד"ל.

מב אבות פ"א מט"ו.

מג ראה תקו"ז תקון כח.

כשאנחנו בגלות

"שכינתא בגלותא", ועדיין צריכים לראות את השכינה, את ההשגחה הפרטית – זהו התיקון. הבאנו את השכינה לשם, וככל שנראה אותה גם שם – נצא משם

ישרו בערבה, שאם נופלת מחשבה זרה לאדם בתפילתו שבא בהיכל המלך ודחפו אותו משם. וכאשר ישים אל לבו שדחפו אותו, ישוב אל הקב"ה באימה גדולה ובבושה רבה.

כשאדם מתפלל הוא נכנס להיכל המלך, ומחשבה זרה דוחה אותו החוצה, כמו שכבר כתב הבעל שם טוב^{מד}.

בתניא^{מה} אדמו"ר הזקן ממתיק זאת, ואומר לך – 'אל תחשוב שהתפללה לא שוה, המחשבה הזרה באה כי יש לך מלחמה בין שתי הנפשות שבך. לכן, פשוט תסיח דעת מזה ותמשיך להתפלל בכוונה יתרה'. אבל ככל שאדם יותר רגיש – צדיק, במושגים של התניא – ברגע שהוא משתדל להתפלל בכוונה ובאה לו מחשבה זרה, לגמרי נגד רצונו, הוא מרגיש שדחפו אותו מלמעלה, המחשבה הזרה היא כעין 'נידוי'. מה שיכול להציל את המצב ולהחזיר את הגלגל לטוב הוא רק תשובה – תשובה ספונטנית על המקום^{מו}.

מד כש"ט (קה"ת) ח"ב סימן שפד"א. מה פכ"ח.

מו וראה עוד בחלק הקודם של השיעור – נדפס בגליון דברים השתא – על התשובה הספונטנית גם ביחס לבינוני. ועוד בענין: גם אצל הבינוני של התניא (וגם מי שפחות ממנו בהרבה), אם ביחד עם המחשבה הזרה מתנוצצת אצלו גם הדרך לתיקונה, בלי שהיה כלל (שאם יש שהיה עליו לדחות להרוג את המחשבה הזרה, שהרי "בא להרגך השכם להרג", וראה כש"ט אות לט), מצווה להעלות את המחשבות הזרות (מאהבת העולם הזה לאהבת ה' וכו'). התנוצצות זו אינה סותרת את הרגשת הבושה – אדרבא, דווקא בזכות בטול היש על ידי הבושה ה' יתברך, בהשגחה פרטית ורחמנות על האדם, נותן לו תכף את ההברקה איך להעלות (ויש לומר שהדרכה זו מתאימה לצדיק שבבינוני ואף לצדיק שברשע, שהרי "ועמך כלם" [כל הצבור, צדיקים בינונים ורשעים] צדיקים" ו"אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון"), ודוק.

והקב"ה הבטיח אותנו אל תירא כי אתך אני. בכל מקום שאנו שם, מביאים את השי" שם.

הקב"ה מבטיח "אל תירא כי אתך אני"^{מד} – הוא "נושא עון", גם כשאנחנו חוטאים, כמה שנפול למטה, הוא אתנו (שעל כן "גם כי יפל לא יוטל כי הוי' סומך ידו"^{מה}). ה' קשור אלינו ואנחנו 'סוחבים אותו' אתנו לכל מקום. את מה אנחנו סוחבים? בעיקר את השכינה, את גילוי ההשגחה הפרטית – "גלו לאדום שכינה עמהם"^{מט}. כשאנחנו בגלות "שכינתא בגלותא", ועדיין צריכים לראות את השכינה, את ההשגחה הפרטית – זהו התיקון. הבאנו את השכינה לשם, וככל שנראה אותה גם שם – נצא משם (סוד "ובקשתם משם"^{נו} דווקא, כשבזכות התשובה לה' זוכים לשוב לא"י, כמפורש בפרשת התשובה). וזהו ישרו בערבה, בזה שהמחשבה מעורב בקליפות, מסילה, נקרא דרך שאינו כבושה, לאלהינו.

המגיד דורש כאן "ערבה" מלשון ערבובי'א – בן אדם מתפלל, ויש לו ערבובי'א בראש, מחשבות טובות יחד עם מחשבות זרות. איך מיישרים את הערבה-ערבובי'א הזו? צריך לעשות את ה"מסלה"^{נא} – דרך לא כבושה – שתהיה "לאלהינו". עלי לדעת שאני הולך בשביל מלא מכשולים, לא טהור לגמרי, מסלה לא כבושה – אבל יש לי דרך ליישר אותה שתהיה בתכלית הקדושה, מתוך ההאזנה לשבועה שהשביעו אותי, מתוך ראית ההשגחה הפרטית המזכירה לי מה עלי לעשות ומתוך התבוננות מעוררת-בושה שה' אתי בכל מקום (הכרה שבאה בעצמה דרך ראית ההשגחה הפרטית).

מד בראשית כו, כד.

מח תהלים לז, כד.

מט במדבר רבה ז, י; מכילתא בא פ"ד; ספרי בהעלתך פכ"ו. נ דברים ד, כט. ראה תו"א כז, א; לקו"ת חקת נו, ד ובכ"ד בדא"ח.

נא מסלה בגימטריא מצה – כוונה לאכילת מצה (ובסוד הפסוק "אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם" – שם ה"מסלות" הן מצות ה').

ניגון

585 | י"ג אלול תשפ"ד

5

9

13

17

21

25

29

D.C.

הסיפור החסידי

הרב עדין שטיינזלץ | תשובה במהדורה שנייה

הרב עדין אבן ישראל (שטיינזלץ), נולד בג' מנחם־אב תרצ"ז לאברהם משה שטיינזלץ, מצאצאי האדמו"ר הראשון מסלונים, ורבקה לאה לבית קרוקוביץ' צאצאית רבי יצחק מוורקא. בשנות העשרה שלו חזר בתשובה בעזרת הרב שמואל אלעזר היילפרין, ולמד אצל הרבנים נחום שמריהו ששונקין ודוב בער אליעזרוב בירושלים. בגיל שש עשרה וחצי החל ללמוד מתמטיקה ופיזיקה באוניברסיטה העברית ובמקביל למד בשיבת תומכי תמימים בלוד בהשפעת הרב שלמה חיים קסלמן. בתשי"א הקים עם הרב משה שפירא את חבורת שלהבת־יה, ובשנת תשט"ז החלו השניים, בעילום שם, להוציא ירחון לאנשי רוח בשם "רשפים". בגיל 24 מונה למנהל תיכון ממלכתי־דתי בבית הגדי, ובאותה שנה הוצעה לו משרת רבה של חולון, אך הוא סירב. בגיל 28 פתח בפרויקט ביאור התלמוד. בשנת תשכ"ה נישא לחיה שרה, בתו של הרב חיים הלל אזימוב, לזוג נולדו בת ושני בנים. בתשנ"א שינה את שם משפחתו ל"אבן ישראל", בהמלצת הרבי מליובאוויטש. הרב היה חסיד חב"ד ונפגע עם הרבי ב"חידות" אף בשנותיו האחרונות. הושפע גם מבית קוצק ועמד בקשר קרוב עם ה'בית ישראל', ועם אחיו ה'לב שמחה' מגור (לבקשתו כתב הרב את ביאורו למסכת פאה בירושלמי). היה עמית מחקר ומרצה באוניברסיטאות ובמוסדות אקדמיים, וחיבר למעלה מ־400 חיבורים, בעיקר בפרשנות התלמוד, המקרא והחסידות. בשנת תשע"ז עבר אירוע מוחי קשה וחדל מלדבר, אך המשיך בעבודתו באמצעות כתיבה. ב"ז באב תש"פ נפטר, ונקבר בחלקת חב"ד בהר הזיתים.

"מיוס'לה שוחמבר לא יצא כלום". "סליחה?" שאלתי בעינים פעורות. "אה כן", הוא נאנח, "אתה צעיר מדי מכדי להכיר...". הוא סיפר לי בקצרה פרשה על סבא חרדי שחטף את נכדו, יוס'לה שוחמבר, והבריה אותו לחו"ל בתחפושת של ילדה כדי למנוע מהוריו לגדלו כחילוני. התוכנית לא צלחה, והילד הוחזר לארץ להוריו. הוא ניסה להזהיר אותי בכך שלא לנסות לעשות נתקים קיצוניים בין הילד לעולמו.

לאחר שתיקה קצרה הוסיף: "תראה, כל מה שמראים לאדם זה כדי לעורר אותו לתשובה. עד עכשיו עשית תשובה על החטאים שלך מגיל 15, מגיל 20... [פמפוס נוסף במקמרת] כעת אתה צריך לעשות תשובה על החטאים שלך מגיל 5, מגיל 10...".

זה היה מדהים וחוק. זה הפך לי את הראש לגמרי. הבנתי שנידונתי להקרנה מחדש של התרבות בה גדלתי, כדי שלא אוכל לברוח ממנה ואצטרך

סיפר ניר מנוסי: שלוש שנים לאחר החזרה בתשובה שלי, התחתנתי. לאשתי היה ילד בן 3 מנישואיה הראשונים. אני הייתי במסלול בריחה מהתרבות המערבית, בעיקר מהופעותיה העממיות, ובמנמה להקים בית חרדי־חסידי למהדרין. אך בבית השני הילד נחשף לכל הסרטים, הקומיקס וגיבורי התרבות מהם ברחתי, וככל שהוא גדל כך היה מדבר עליהם יותר.

הרגשתי שזהו נסיון עבורי. עשיתי מאמץ כל כך גדול לעקור עצמי מהעולם בו גדלתי, לבוא לקראת ה' והתורה ולנסות להקים בית בקדושה, והנה כל מה שלא רציתי שיהיה בו נכנס הביתה בדלת הקדמית... קבעתי פגישה עם הרב שטיינזלץ. ישבתי במשרדו ושיתפתי אותו בכל המצב. הוא הקשיב תוך שהוא מפמפם במקמרתו. המשפט הראשון שלו היה, נערך ע"י יהודה הס.

להמשיך את הברור הפנימי שלי ביתר עמקות. ההדרכה הזו המשיכה ללוות אותי שנים רבות. (ניר מנוסי, "הרהורי תשובה")

נתבונן ברעיון שמביע הרב עדין, על היחס הנכון לתכנים, מסרים ומשקעים מהעבר החוזרים 'לרדוף' אותנו בהווה: המספר מציג את הנטייה הטבעית, לראות בדברים ש"התבגרנו מהם" פרק שנגמ, עבר שהותרנו מאחור. ממילא, חזרה כפזיה כזו היא תקלה הגורמת סבל. אך הרב עדין הופך את התמונה ורואה בכך הזדמנות לתשובה ותיקון, ובעצם בירור מחדש של כל מה שחשבנו למוכן וחתום גם מהעבר הכי רחוק ונעלם [וע"ד המסופר על הר"ר אלימלך שבסוף ימיו עשה תשובה על כך שנשך את אמו בשעת ההנקה]. הגישה הזו תקפה לא רק לדברים שעשינו כאנשים בוגרים (מה שתואר כאן כחטאים מגיל 15 ו-20), אלא גם לגבי כללות התרבות בה גדלנו, כמו התרבות המערבית המודרנית. ספיגת תכניה וערכיה של התרבות הזו מתוארת כאן כמעין "חטאות נעורים" – התקשרות הנפש עם תכנים שליליים או מזיקים. קביעה זו מצד הרב עדין עשויה להפתיע רבים: הלא הוא עצמו היה בקי במדע ובתרבות, היה בן שיח לאנשי הגות ופרופסורים וראה שליחות בהבאת החול אל תוך הקודש. הוא אפילו כתב בעצמו ספר מדע בדיוני! אך למעשה גם הרב עדין, כמו כל גדולי החסידות לפניו, הכיר בכך שניצוצות הקדושה של התרבות המערבית מסתתרים בתוך קליפות, מסרים המנוגדים לעולם הקדושה ואף עוינים אותו. שרק לאחר שידועים לעשות להם 'הכנעה' בתוך נפשנו אפשר להתקדם לשלבי ה'הבדלה' (הבירור) וה'המתקה' (היישום המחודש שלהם בתוך רשות הקדושה). ילדים רכים בשנים אינם מסוגלים לעשות זאת, ולכן כאשר הם גדלים חשופים לתרבות זו הם סופגים את כולה, הניצוצות על הקליפות, והדבר פוגם בנפשם בבחינת 'חטא' וחסרון.

לשם כך נדרשת הצפה מחדש של משקעי התרבות לצורך בירור מחודש. בירור זה מכונה

בקבלה "בירור שני". מכיוון שבסיבוב הראשון לא היתה לנו היכולת להעלות את ניצוצות התרבות שלתוכה נולדנו, הקב"ה מסובב את הדברים כך שנצטרך להתמודד איתה שוב ושוב – לראות מה יש לדחות ומה לקרב, מה בתוכה קליפה ומה הם ניצוצות הטוב החבויים בה.

והנה, אחד המקומות הבולטים שבהם משתקף ה"בירור השני" ביהדות, הוא בסימני החיות הטהורות. אחד מסימניה של בהמה טהורה הוא **העלאת גרה** – העלאת מזון שכבר נבלע בבטן, אפילו כמה פעמים, לצורך לעיסה ובירור מחדש. זוהי תודעה של "כל ימיו בתשובה" כמבואר בפרק כט בתניא שכאשר אדם מרגיש חסימה וטמטום הלב בעבודת ה', זהו סימן שעליו לשוב ולהעלות גרה. ובכלל, כאשר בהשגחה פרטית החיים מעמתים אותנו עם משקעים שליליים מעברנו, עלינו לראות בכך חסד שנעשה משמים עם נפשנו הבהמית מתוך אמון בה שהיא בהמה טהורה, המעוניינת ומסוגלת לשוב ולברר את מה שספגה לתוכה עד שיהיה מבורר לגמרי. והנה, ישנה חיה שניחנה בסימני טהרה חיצוניים אך אינה מעלה גרה ולכן טמאה: החזיר, שחז"ל רואים בו סמל לתרבות רומי והמערב. המדרש (בראשית רבה סה, א) אומר שכפי שכאשר החזיר רובץ הוא פושט את טלפיו כמי שאומר "טהור אני", כך גם התרבות המערבית מציגה עצמה כקדושה וטהורה ומסתירה את צידה האפל. מן הסיפור ניתן ללמוד, כי טומאתו של החזיר היא דווקא באמירתו "אני טהור" – בדימוי העצמי שלפיו כבר ביררנו כל מה שבלענו ואיננו זקוקים ל"העלאת גרה".

אך למרבה הפלא דווקא על החזיר נאמר כי הוא "עתידי להיטהר", ומסביר אוה"ח הקדוש שהכוונה היא שיתחיל להעלות גרה כבהמה טהורה. כך מי ש"כל ימיהם בתשובה" – וכדברי הרה"צ ר' אשר פריינד "כמו בגיל שבע כך בגיל שבעים" – ונכונים לברר שוב ושוב את עברם, יכולים להעלות ניצוצות גם ממפגש מחודש עם תרבות המערב. (עפ"י דברי הרב למספר הסיפור)

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

ללמד בישיבה או "לנוח" ולהתמקד בלימוד עצמי?

פנו אלי להשתתף בהוראה בישיבה חדשה – אתגר שמושך אותי. לאידך, עברה עלי שנה עמוסה ב"ה ויש לי נטיה כעת 'לחזור לקטנות', ללימודים יותר סדירים ולמסלול חיים רגוע. מה נכון לעשות?

מענה:

ישיבה חדשה דורשת פנים חדשות, פנימיות חדשה – חבל לפספס את ההזדמנות לחדש את הפנימיות שלך!

שליחות בעולם התורה

אני בן 21 וב"ה יושב באהלה של תורה ורואה ברכה בלימוד. מניע עיקרי בלימוד שלי היה תודעת השליחות שבלימוד – עם ישראל צריך הנהגה על פי תורה, ומי שמשוגל לכך צריך להשקיע את עצמו בלימוד לשם כך. לאחרונה אני מתוסכל מההרגשה שבית המדרש לא כל כך מוליך את עם ישראל, וכל אחד שקוע בלימודו לעצמו ולקהילתו, 'מרכין ראש' בפני הצרות ולא מוציא

ולא מוטרד מהרצון להתחתן, אין צורך להחפז (בגיל 24 כבר אפשר להיות לחוץ...). ברכה להצלחה רבה בכל.

הלימוד מחמשה עשר באב

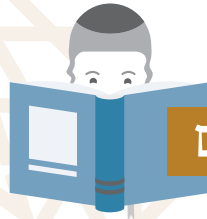
יום ההולדת שלי חל בחמשה עשר באב, מה המסר של היום הזה?

מענה:

המסר של חמשה עשר באב, בו בחורי ישראל 'חטפו' מהבנות המחוללות בכרמים, הוא שיש לחטוף מצות ומעשים טובים – לחטוף כל הזדמנות לעשות דבר טוב (כמאמר חז"ל על העולם הזה ש"כבי הילולא דמי, חטוף ואכול, חטוף ושתי"). בפרט, בניקוד, יש שלשה חטפים: חטף קמץ – לחטוף רצון (כתר, שקמץ הוא הניקוד שלו), חטף פתח – לחטוף חכמה-תורה (פתח הוא ניקוד החכמה), חטף סגול – לחטוף הזדמנות להביע אהבה לזולת (חסד, שסגול הוא הניקוד שלו). שנוזה לכל החטפים-חטיפים של הקדושה, והעיקר – לחטוף משיח! [להרחבה, עי' בשיעור חמשה-עשר באב תשע"ב]

מענה:

פשיטא שיש לך שליחות לעם ישראל מכח התורה. גם אשתך לעתיד צריכה להיות שותפה מלאה לשליחות זו, "אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים". על כן העיקר להתקשר לבית מדרש שבו אינך מרגיש את התסכול שאתה מתאר במכתבך, אדרבה, עליך לחפש מקום וחברים שלבם בוער בקרבם להיטיב עם עם ישראל מכח התורה (ומאמינים באמונה שלמה שהדבר מציאותי ורק מחכה למי שמוכן להרים את הכפפה), תורת הנגלה והנסתר. לגבי הזמן המתאים להתחיל לשמוע הצעות – כל עוד הראש שלך שקוע בלימוד,

אָנְכִי וְהִילָדִים

הַמְדֻר לִילְדֵי יִשְׂרָאֵל

תַּחֲנוּנִים וְצָפֵר קֵל

הקנין. יוצאים עם כל הפעקלאה, מתמקמים בדירת הנפש ומשם יוצאים לפעילויות השונות, הכוללות פיקניקים בטבע, טיולי אתגר או סיורים מעניינים. אבל אין ספק שגלת הכותרת היא המשחק שמכין אבא עבורנו ביום הסיום. המשחק נערך בשטח הפתוח והוא כולל משימות מיוחדות ומגוונות. זהו סוג של 'חדר בריחה', למי שמכיר, אבל מאלתר. לאור נסיון השנים שעברו, אני יודע שאבא מכין את המשחק היטב ומשקיע בו חשיבה רבה. מצד אחד הוא דואג שהמשימות תהיינה מאתגרות, כאלו שיידרשו מאתנו להשקיע את מלא הכח ובעקרון המוח כדי לעמוד בקו בהצלחה, ומצד שני שתהיינה מתאמות לרמה וליכולת של כל אחד מהילדים בגילו השונה.

שיטת הנקוד במשחק היא גם אישית וגם קבוצתית. כלומר, מי שצובר יותר נקודות מתגמל בהתאם, אבל ככל שהנקוד שצוברים כל האחים יחד גדל – גדל גם הפרס שמקבלים

בפרשה שלנו משה רבינו מתפלל לה' לא פחות מאשר 515 תפלות, כמנין המלה וְאֶתְחַנּוּ! בתפלות אלו מנסה משה לבטל את רע הגזרה ולשכנע את ה' שיִרְשֶׁה לוֹ לְהַכִּנס לְאֶרֶץ. חז"ל מלמדים אותנו, כי לפעלת התפלה עשרה שמות נרדפים, וכי אחד מהם הוא **חֲנוּן**, תחנון, בזה בוחר משה רבינו לעשות שמוש – "וְאֶתְחַנּוּ אֶל ה'".

מה מיחד את תפלת התחנונים? נתחיל עם משחק מלים: אם נשמיט את האות הכפולה במלה '**חֲנוּן**' (האות **נ**) ואת אות הנקוד שבה (האות **ו**) ונתירו בידינו שתי אותיות עקריות – האות **ח** והאות **נ** – שיוצרות יחד את המלה **חֵן**, יפי מיחד ושובה לב, אבל הן רומזות למלת מפתח נוספת: **חֲנוּן**!

כִּדְּעִי בְּאֶלְשָׁח

"טוב, כללי המשחק הם כאלו", מכריז אבא וכלנו נעמדים סביבו בדריכות. זה הנהל אצלנו בחפשת

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

ואיך אני מרגיש עם המשחק שלו? ההערכה שלי אליו גדלה פי שנים. מתברר לי, כי בעצם גם כאשר אני מצליח במשימה שלי, לפי הכללים שנקבעו, הקרדיט להצלחה שלי מגיע בעצם לאבא. בשביל מה הוא כל כך טורח? הוא יכול היה שלא להמציא כלל את המשחק ולטרוח בהכנתו לבד, וסתם לתת לי צ'ופר. אבל הוא בחר להשקיע מזמנו היקר בהכנה ובהתאמה לךמה שלי רק כדי שאוכל לחוות בסוף חווית הצלחה, וכאלו לא די בכך הוא גם טרח לתגמל אותי עבור ההצלחה בפרס בעל ערך. ה'תרגיל' שהוא עושה לי – חריגה מהכללים תוך זירות שלא אבחין בכך – מלמד אותי כיצד מתייחס אבא לאותם הכללים ה'קשוחים' שקבע.

פעת, לאחר התגלית שלי, כאשר מסתנים לו המשחק והמשימה שלי השלמה במלואה, אני אמור להתיצב לפני אבא ולבקש את המגיע לי. על פי הכללים, כמובן. מי שעומד במשימה מתגמל, לא? אבל אחרי שקלטתי את מה שעולל אבא מאחורי גבי, אני כבר קצת מבלבל. מה באמת מגיע לי? אני לא מדבר על ההצלחה שנוקפת להתערבות של אבא במשחק. ברור שהיא תחשב חסד חנם מצדו. אני מתכנן אפילו למשימות אותן הצלחתי בכל זאת לבצע בכחות עצמי. למעשה, גם הן חסד חנם מצדו, אז מה בכלל מגיע לי?

כלם במעמד הסיום. כך שחזן מהרצון האישי של כל ילד להצליח לצבור לעצמו את מרב הנקודות, יש לכל אחד מאתנו ענין בהצלחה של שאר האחים ואנו מתגייסים איש לטובת חברו.

עד כאן ההקדמות, וכעת אני רוצה סוף-סוף לשתף אתכם בבצוע האתגר שקבלתי השנה. המשימה שלי הפעם היתה בנית סלסלה גדולה מעלים של קני סוף, אותם עלי לקושש בשטח. בסיס הסלסלה והוראות ההכנה המצירות נתנו לי ביד, ועם השאר – עלי להתמודד במשך 60 הדקות הבאות. מה אמר? אחרי 20 דקות נתקפתי ביאוש, שכן כמות העלים שהצלחתי לאסוף לא נערכה למשהו משמעותי שיכול לספק לי את הסחורה.

ואז, תוך כדי מאמצי החפזים שלי אני מבחין בכך שאבא... עובר על הכללים! כן, בלי שאני רואה (כך הוא פנראה חושב לעצמו) הוא דוחף לערכה עוד ועוד עלים.

למה אני כפצצנה?

מה אני לומד מהמשחק של אבא? שהוא משחק משחק כפול, לפחות אתי. מצד אחד הוא ממציא כללי משחק מאוד ברורים, ועל פיהם תקבע מדת ההצלחה שלי והפרס שייגיע לי עבורה, אבל מצד שני הוא גם מרגיש חפשי לשחק עם אותם הכללים ולפעל ההפך מהם.

אין תפלה

אתם יודעים איך קורא דוד המלך להסביר אותו ענין? "ואני תפלה", כי תפלה בתחנונים מעמק הלב מגיעה מתוך אותה תחושה. כל בלי תפלה, ומהי? "אני", מי שאני ללא שום תוספות, עני וחסר כל, ואת זה אני מביא אליה יתברך.

לפאמאל

הרגשת התחנונים שבתפלה, אותה אנו לומדים ממשה רבינו, היא צד אחד של מטבע התפלה. מדוע? כי הייתי יכול להפגש למצב של שוין נפש. טוב, אם לא מגיע לי כלום, אז למה שבכלל אבקש? אף אחד לא חייב לי! ומשה בכל זאת לא מרפה. כמה אמרנו? ואתחנו תפלות...

הצד השני שמלמד אותנו משה רבינו בתפלתו הוא עזות. "ישאל עזין שבאמות", ולמרות שאין לי כל זכות לתבע, אני מתעקש ומעז. בתפלה אני פונה לה' ואומר לו: רבנו של עולם, אני זקוק לה, רק אתה יכול לעזור לי. הרי אתה המצאת את כללי המשחק, זו בעיה בשבילך לשנות אותם? אנא דאג לי!

שנופה להתפלל בתחנונים ובעזות יחד!

שבת שלום ומברך!

?

מתפלתו של משה רבינו אנו לומדים את העקרון החשוב ביותר בו צריכים להצטייד כאשר אנו באים להתפלל בתחנונים — לא מגיע לי כלום. הכל חסד חנם מאתו יתברך. האמת היא שתחושת התחנונים אינה ציוד נלווה אל התפלה, אלא היא עצמה התפלה.

מספרים על מלך גדול ומפרסם שהודיע כי יום פלוני בשעות אחר הצהריים יקדש לקבלת קהל, וכי כל מי שמענין לשטח את בקשתו האישית — מזמן לארמון. זו הייתה הודמנות חד-פעמית של עת רצון, ורבים מאזרחי המדינה בקשו לנצל. כל אחד מהאזרחים שהגיעו לארמון הכין לצד בקשתו מהמלך דבר מה: זה הביא מפרות שדהו, אחר הביא כסף ותכשיטים, ויש שהביא למלך דרישת שלום מהשר שבבעירו. אבל אחד היה שונה מכלם. היה זה איש עני, קרוע בגדים ובעל מראה מרשל פהגן. הוא נעמד לפני המלך בבגדים שונים ואמר: "אדוני המלך, אין לי שום דבר להביא לה. ממש כלום. אין לי כסף או רכוש ואף לא מעמד וקשרים בשלטון. רק דבר אחד הבאתי. אתה רואה איך אני נראה? את זה הבאתי! הבגדים שלי אומרים הכל — אני תלוי רק בך! כעת, עשה כהבנתך..."

מתי יתקנו את בטהובן? בעולם העתיק האקסטזה

הדתית התבטאה בהקרבת קרבנות מן החי ואף קרבנות-אדם לעבודה זרה – הקרבה אסורה בתכלית. "וְגַם לְאֱלֹהִים יִחָדֵם בְּלִתִּי לֵה' לְבָדוֹ", ורק בהקרבת קרבנות לה' בבית המקדש מותר לבטא את תנועת ההקרבה האין-סופית ("רזא דקורבנא עולה עד רזא דאין-סוף"). בתרבות המערבית היום הסגידה התעדנה – את מקדשי-הפולחן החליפו אולמות-הקונצרטים ואת תחושת ההתעלות מקבלים בשמיעת מוזיקת-חולין מרוממת.

לכן, בבית המקדש הראשון והשני העיקר היה עבודת הקרבנות של הכהנים, כאשר נגינת הלויים היתה טפלה ומסייעת. אבל בבית המקדש השלישי יתהפכו היוצרות, והעיקר יהיה עבודת הניגון של הלויים, שתפעל דבקות בה' עד כלות הנפש בעולים לראות וליראות לפני ה'.

אנו יוצאים מימי האבלות לימי הנחמה, ומחליפים את צער החורבן בנחמה ובשמחת ההתקרבות ליעד הגאולה, אותו עלינו לצייר לעצמנו בצורה המושכת והמתיישבת ביותר על הלב. בגליון הקודם התפרסם שיעור "חדש ימינו כקדם", שהדגיש שיש לעבור מהתרפקות על העבר להסתכלות קדימה, וזכה לתגובות חמות רבות. כהמשך לכך, השיעור הפותח את הגליון השבוע עוסק בציור המקווה של המקדש העתידי (ואם בשיעור הראשון מתקנים את בטהובן, בסוף השיעור השני מתקנים, באופן מפתיע, דמות קרובה הרבה יותר לימינו – מוזמנים לחפש).

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סרקו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים